

Biometrične osebne izkaznice

Po skoraj 24 letih smo dobili nove osebne izkaznice, ki so več kot klasičen osebni dokument za izkazovanje identitete ali potovalni dokument. Omogočajo elektronsko identifikacijo, avtentičnost za dostop do elektronskih storitev ter elektronsko podpisovanje, konec leta pa jih bo mogoče uporabiti kot kartico zdravstvenega zavarovanja. Vsebujejo tudi biometrične podatke, in sicer podobo obraza in dva prstna odtisa ter dvakrat več zaščitnih elementov.

Uvedba elektronskih dokumentov je v evropskih državah povečala uporabo storitev e-uprave, nekateri državljani EU jih lahko uporabljajo za različna opravila, kot so oddaja davčnih napovedi, elektronske volitve ter druge javne storitve.

Intervju: Melita Oražem

"Včasih je dovolj, da človeku prisluhneš," o prvih korakih svetovanja pove Melita Oražem, vodja organizacijske enote Ljudske univerze v Kočevju. Svetovanje zahteva veliko občutka za soljudi, saj se pogosto srečujejo z najranljivejšimi skupinami, ki doživljajo marsikatero osebno stisko.

Pogovarjali smo se o vlogi, ki jo imajo danes ljudske univerze, spodbujanju prostovoljstva ter svetovanju, ki ga ponujajo. "Vidimo še veliko priložnosti za mlade v Kočevju," pove vodja Ljudske univerze Kočevje, ki vse več časa namenja svetovanju mladim na njihovi poklicni in življenjski poti.

Z roko v roki

► stran 2

Novi osebni dokumenti

► stran 4

Kočevje odprlo vrata ukrajinskim beguncem

► stran 5

Intervju:
Melita Oražem

► stran 6

Moja občina

► stran 9

Duševno zdravje in stigma

► stran 12

Kresovanja in mladji ob prazniku dela

► stran 14

Saša Fuis:
POGLEDunstaged.

► stran 16

Da ne boš sama

► stran 19

Kako mladim približati lokalna podjetja

► stran 22

Izbira energenta za ogrevanje

► stran 28

Z roko v roki

Pred 50 leti je v Londonu potekal prvi svetovni kongres Romov, kjer so predstavniki iz 13 držav določili svojo zastavo ter himno, na četrtem kongresu leta 1990 pa so za svoj praznik določili 8. april. Ob svetovnem dnevu Romov je na mestni ploščadi Kočevje potekala prireditev Z roko v roki, ki je nastala v sklopu projekta Romska kultura zame in zate.

"Želimo, da tudi prek kulture spoznamo Rome, odpravljamo s tem tudi stereotipe, ki so še zelo prisotni v tem okolju, Rome pa prek raznih delavnic in aktivnosti integriramo v svoje okolje," je povedala direktorica občinske uprave Lili Štefanič. Projekt se

je začel leta 2019, poleg Občine sta vanj vključena še Ljudska univerza Kočevje ter romsko društvo Romano Ritmo Kočevje. Sredstva za sofinanciranje so prek skupine Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe pridobili v okviru Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Cilj projekta je vključevanje romske populacije v širšo skupnost z namenom ohranjanja lastne kulture.

"V sklopu projekta Romska kultura zame in zate smo izvedli že nekaj delavnic na temo nenasilne komunikacije, šivanja ter delavnice o gibanju in zdravi prehrani," je potek projekta razložila vodja Ljudske univerze Kočevje Melita Oražem. "Pod

Foto: Žarko Nanjara

mentorstvom Jasmine Arko iz plesnega kluba Jasmin deluje tudi medgeneracijska plesna skupina." Organizirali so tudi treninge skupinskih športov, do septembra pa bodo izvedli še nekaj čistilnih akcij v romskih naseljih ter zaključno prireditev.

Lili Štefanič je poudarila, da se

je z različnimi projekti bistveno izboljšala komunikacija, predvsem pa se je izboljšala finančna disciplina pri plačevanju obveznosti. "Komunikacija pri obiskih v romskih naseljih je normalna," dodaja, "seveda pa se najdejo tudi posamezniki, ki zaradi svojega vedenja mečejo slabo luč na splošno romsko populacijo."

"Na Ljudski univerzi imamo z Romi večinoma pozitivne izkušnje, je pa res, da k nam prihajajo tisti, ki so motivirani in se želijo vključevati," razloži Melita Oražem. "Težje pridemo do tistih, ki se še vedno zapirajo v naselja, tako da je tukaj še veliko prostora za izboljšave."

Ž. N.

Ali je lesna sova res gozdni specialist?

Na začetku aprila smo člani Odseka za varstvo gorske narave PG Kočevje v sodelovanju z Društvom za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS), sekcija Od Kolpe do Barja, v koči pri Jelenovem studencu in njeni bližnji okolici izvedli delavnico o sovah s posebnim poudarkom na lesni sovi.

V uvodnem delu smo obesili dve gnezdilnici, ki ju bo lahko zasedla lesna sova ali kozača. Leseni gnezdilnici je doniralo podjetje Snežnik, d. o. o., iz Kočevske Reke. Streho gnezdilnic smo zaščitili z neprepustno kritino, da bo notranjost gnezdilnice zaščitena pred dežjem. V notranjost smo nasuli

malo žaganja, ker sove ne gradijo svojega gnezda, žaganje pa prepreči, da bi se jajca sove kotalila po dnu gnezdilnice. V nadaljevanju smo prisluhnili predavanju o anatomiji, načinu življenja in razmnoževanju lesne sove, ki ga je vodila Tjaša Zagoršek. Spoznali smo, da je lesna sova gozdni specialist, kar pomeni, da je za ohranjanje vrste nujno treba ohranjati neokrnjene gozdove. V naravi gnezdi v duplih odmrlih dreves, kjer samica izleže do štiri jajca. S postavitvijo gnezdilnic lahko pomagamo lesni sovi, da najde ustrezen prostor za gnezdenje, čeprav je še bolj pomembno, da v gozdu pustimo večja odmrta

Foto: Laura Javoršek

drevesa, v katerih lahko lesna sova najde naravna drevesna dupla.

Letos ali v prihodnjem letu pričakujemo, da bo naši gnezdilnici zasedla lesna sova ali kozača. Morda še zanimivost – če v naravi opazite mladiče sove sedeti na tleh, jih pustite pri miru, ker takoj, ko jim gnezdo postane premajhno, splezajo iz njega na okoliške veje dreves. Mladiči, ki padejo na tla, lahko sami splezajo nazaj na bližnje drevo. Ves čas se oglašajo, zato jih lahko starši vedno najdejo. Če jih odnesemo, starši več ne morejo poskrbeti za svoje mladič, kar negativno vpliva na njihovo preživetje.

Laura Javoršek

Pomladimo gozdove 2020

Družba Slovenski državni gozdovi je 9. marca izvedla akcijo sajenja dreves Pomladimo gozdove 2022. Sadili so na šestih lokacijah po Sloveniji: na Trati pri Škofji Loki, Trojanah, Rakovem Škocjanu, Trnovskem gozdu, Kidričevem in pri Novih Lazih pri Kočevski Reki. Nekaj sto prostovoljcev je zasadilo približno 10.000 sadik osmih različnih vrst.

V Novih Lazih se je zbralo okoli 150 do 200 prostovoljcev, ki so posadili 2.400 sadik smreke. Akciji so se letos pridružila tudi podjetja Toyota, Baunit, NKBM, Etrek, Seco Tools in Tax-Fin-Lex. Izbor drevesnih vrst za sajenje določa Zavoda za gozdove Slovenije na podlagi naravnih rastišč. Poleg tega, da je gospodarsko zanimiva drevesna vrsta, se smreka sadi kot predkultura drugim drevesnim vrstam tudi zato, ker je z njo

Foto: Vasja Marinč

enostavno delati, iglice odvrčajo objedanje, je enostavna za vzgojo in cenovna ugodna.

Slovenske gozdove so od leta 2014 prizadeli žledolom, namno-

žitev podlubnikov in več vetrolov. Po ocenah poti se bo obnovilo 95 % gozdov, za preostali delež pa bo potrebna umetna obnova. Od leta 2019 je SiDG v državnih

gozdovih na območju Poslovne enote Kočevje, ki je do konca minulega leta zajemala tudi državne gozdove na območju Dolenjske in Bele krajine, posadil 287.000 sadik gozdnega drevja. Najbolj obsežno sajenje se je izvajalo na območju gozdnogospodarskih enot Vrbovec, Grintovec, Mozelj, Stojna, Željne, Gotenica in Koče.

Pogozdovanje bo SiDG nadaljeval tudi 23. aprila, ko bodo v bližini Kočevske Reke posadili 3.600 sadik smreke, gradna, češnje, oreha in divje hruške. Letos nameravajo na območju Kočevja posaditi 38.840 sadik, največ gradna in smreke, poleg tega še jelko, bor, dob, oreh, javor, lipo, češnjo in divjo hruško. Največje površine, predvidene za sajenje, so na območju Mozlja, Željne, Gotenice in Koč.

Ž. N.

Kočevski Brlog je dobil nacionalno priznanje 'lesarski presežek 2022'

Nastanitveni bivač Kočevski Brlog ponuja edinstveno izkušnjo spanja pod zemljo v divjini kočevskih gozdov. Tako je - v njem boste lahko spali kot pravi medved.

Gostje destinacije Kočevsko bodo lahko izživelili svoje sanje, se prelevili v kočevskega medveda in spali v brlogu. Nastajajoči produkt nastanitvenih turističnih kapacitet Zavoda Kočevsko je namreč inovativen podzemni bivač v obliki brloga. Gre za majhen, prijetno hladen, suh, z lesom obdan podzemni bivač s štirimi ležišči in shrambo, ki ponuja zavetje dvema odraslima osebam z dvema otrokoma. Umeščen bo na različne lokacije v skrivnostnih kočevskih gozdovih. Kot pravi Vesna Malnar Memedovič iz Zavoda Kočevsko, bo destinacija Kočevsko s Kočevskim Brlogom pridobila avtentične, edinstvene ter inovativne turistične nastanitve, s katerimi še bolj utrjuje svojo zgodbo.

Zgodba brloga je nastala po

Foto: Festival lesa

tem, ko je Festival lesa prek internega natečaja povezal domače oblikovalce z Zavodom Kočevsko, ki je iskal ideje za nove nastanitve v gozdu. Oblikovalci Kočevskega Brloga Gašper Premože, Matejka Dekleva in Tadej Šulman

so na natečaju Lesarski presežek 2022 prejeli slovensko nacionalno priznanje, ki ga je podelila žirija Društva oblikovalcev Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo - Direktorat za lesarstvo in javne agencije SPIRIT Slovenija.

Vodja projekta Gašper Premože pravi: "Kočevski Brlog je avtentična rešitev kočevskega bivača, ki na duhovit način unovči zgodbo znamenitega kočevskega medveda. Kočevski brlog je zakopan s kupom iz zbite zemlje tako, da je viden samo okrogel vhod v brlog. Gradnja z zbito zemljo ohranja brlog suh, je pa tudi ekološka in izjemno trajna. Kup iz zbite zemlje je potresen s prstjo, iz katere začnejo rasti rastline, tako da se Kočevski Brlog zlije z gozdom. Okrogel portal deluje skrivnostno pravljичno in hkrati futuristično kot neki portal v drugo dimenzijo. Velika steklena vrata pa omogočajo stanovalcem odprt pogled in stik z naravo."

G. P., M. K.

Uvodnik

Ivan Cankar je eno od svojih političnih dram sprva želel nasloviti: Novi časi. Naslov aludira na takratne politične spremembe in burni volilni čas, a so se politične ambicije pisca klavirno končale, zato ji je raje nadel ime Hlapci.

Povod za dramo so bile splošne volitve v Avstro-Ogrski leta 1907. Na volitvah je prepričljivo zmagala Slovenska ljudska stranka, močno povezana s Katoliško cerkvijo, zaradi česar se je njenih pripadnikov prišla oznaka 'klerikalci', ki je močno porazila Narodno napredno stranko ali t. i. 'liberalce'. Cankar ni kandidiral za nobeno od njiju, ampak na listi Jugoslovanske socialdemokratske stranke, ki je popolnoma pogorela in ni dobila predstavnika ne na deželni ne na državni ravni.

Glavni zasuk drame je znan in ga lahko prepoznamo tudi v današnjih časih. Slovensko učiteljstvo je bilo pretežno liberalno naravnano, a po volitvah hitro najde sprego z novo oblastjo. Glavni junak Jerman se noče pokoriti, nadaljevati hoče s svojim poslanstvom razsvetljenstva, čeprav mu župnik izrecno pove: "Pokori se, ne upiraj se, je poglavitna zapoved." Jerman upa, da je pokorščina le suknja, ki jo lahko slečemo, a je bridko razočaran, ko se izkaže, da so ljudje vajeni biča in hlapčevanja – "za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni!"

Cankar je diagnozo o Slovencih kot hlapcih postavil zato, da bi kot Jerman zganil tisto malo srca in ne kot znak resigniranosti. "Slovenci smo hlapci," je reklo, ki smo ga že ponotranjili in s katerim vzvišeno udrihamo po drugih, da bi nabirali politične točke. Kot dobro zapiše Mladen Dolar, po malem uživamo v tem samopsovanju in si potihoma čestitamo, da smo tako širokega duha, da lahko sebe očrnimoli bolj, kot bi nas utegnili drugi.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

Pomoč za Ukrajino

Tudi v Kočevju smo marca skupaj z Občino Kočevje in štabom Civilne zaštite občine Kočevje zbirali humanitarno pomoč za Ukrajino. Zbrali smo živila, higienske pripomočke, kompletne prve pomoči, material za prvo pomoč in nekaj gasilske opreme. S skupnimi močmi smo zbrali

2300 kg materialne pomoči, od tega 1600 kg hrane, 630 kg higienskih pripomočkov in 70 kg materiala za prvo pomoč. S prejeto pomočjo že oskrbujemo 32 oseb iz Ukrajine, ki so trenutno v Kočevju in bližnji okolici. Dve paleti materialne pomoči sta že odpeljani v Ukrajino.

Pri zbiranju so bile zelo dejavne vse tri kočevske osnovne šole ter Gimnazija in srednja šola Kočevje. Za vso prejeto pomoč se zahvaljujemo vsem, ki ste bili solidarni in ponovno pokazali, da smo skupaj neustavljivi.

Mateja Turk

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je **rok za oddajo prispevkov** za majsko številko **10. 5. 2022**. Gradivo pošljite na naslov **info@kocevska.si**.

KOLEDAR DOGODKOV

Festival lesa	Obnova ali prenova rabljenih lesenih predmetov	22.4. ob 17:00	Gimnazija in srednja šola Kočevje
Festival lesa	Obnova ali prenova rabljenih lesenih predmetov	23. in 24. 3. ob 9:00	Gimnazija in srednja šola Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Ulična fotografija ob razstavi Saša Fuis: POGLED unstaged	10.5. ob 17:00	Zbor v Likovnem salonu Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Zgodbice o Rinži ob Rinži	18.5. ob 10:00	Zelenica pri zapornicah na Rinži
Pokrajinski muzej Kočevje	Od romantike do modernizma. Preplet skladb za duo harfe in klarineta	18.5. ob 17:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Mednarodni muzejski dan	18.5. od 8:00 do 18:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	S kolesi od šole do šole	24.5. ob 18:00	Zbor s kolesi pri Pokrajinskemu muzeju Kočevje

KDO?

KAJ?

KDAJ?

KJE?

Novi osebni dokumenti

Po skoraj 24 letih smo dobili nove osebne izkaznice. Nove izkaznice, ki so se začele izdajati 28. marca, so biometrične in elektronske ter več kot klasičen osebni dokument za izkazovanje identitete ali potovalni dokument. Na pogled so drugačne kot stare, na njih najdemo QR-kodo, na čipu kartice pa sta zapisana biometrična podoba obraza in dva prstna odtisa, kvalificirano potrdilo za elektronski podpis in dve sredstvi elektronske identifikacije. Konec leta jo bomo lahko uporabili tudi kot kartico zdravstvenega zavarovanja. Dosedanjih osebnih izkaznic ni treba menjati, saj veljajo do poteka veljavnosti, velja tudi za osebne izkaznice s trajno veljavnostjo po dopolnjenem 70. letu starosti.

Osebnе izkaznice v kartični obliki, kot jih poznamo danes, je Slove-
nija uvedla leta 1998, pred tem
so bile v papirnati obliki. Nova
biometrična osebna izkaznica je
vizualno drugačna od dosedanjih,
čep rav po oblikovanju sledi rdeči
niti preostalih slovenskih doku-
mentov. Predstavlja tudi precejšnjo
posodobitev glede varnosti izdelave,
saj so bile dosedanje narejene
s tehnologijo, staro 23 let. Vsebuje
34 različnih zaščitnih elementov,
kar je 20 več od dosedanjih, med
drugimi tudi fotografijo v treh raz-
ličnih tehnikah izdelave. Najbolj
izstopa fotografija z začetnicama
imena in priimka v prosojnem
oknu ob zgornjem desnem robu
izkaznice, ki je vidna z obeh strani.
Podatki so napisani razločneje kot
na dosedanjih izkaznicah, med
zapisane podatke pa se dodajata
tudi kraj rojstva ter naslov s poštno
številko, kar povečuje uporabnost
osebne izkaznice.

Nova osebna izkaznica ima čip, na katerem so zapisani tisti podatki, ki so tudi sicer vidno zapisani na obrazcu osebne izkaznice, ter dva biometrična podatka, in sicer podoba obraza in dva prstna odtisa, ki se odvzameta pri oddaji vloge za osebno izkaznico. Nova osebna izkaznica je tudi elektronska, po tem je podobna bančni kartici in omogoča kontaktno in brezstično branje čipa s pomočjo tehnologije NFC. Čip vsebuje tudi dve sredstvi elektronske identifikacije, ki predstavljata identiteto v digitalnem svetu. Z elektronsko identifikacijo visoke stopnje zanesljivosti lahko imetnik dostopa do storitev javnega sektorja, identifikacija nizke zanesljivosti, ki se bo uporabljala brez PIN-kode, pa bo uporabljena kot nadomestilo zdravstvene izkaznice. Osebna izkaznica vsebuje tudi kvalificirano potrdilo za elektronski podpis, s katerim lahko imetnik oddaja vloge ali podpisuje dokumente na podoben način kot z digitalnim potrdilom na osebni računalniku. E-identiteto na osebni izkaznici bo mogoče prebrati tudi z mobilno aplikacijo, ki bo predstavljena v drugi polovici letošnjega leta.

Mag. Alenka Colja, vodja Sektorja za registracijo prebivalstva in javne listine v Direktoratu za upravne notranje zadeve Ministr-

stva za notranje zadeve, je za Val 202 povedala, da imajo nekateri državljani veliko vprašanj in tudi napačnih predstav glede prstnih odtisov. "Prstni odtisi, ki so vzeti ob vlogi, se ob evidenci ne hranijo, in se brišejo ob vročitvi osebne izkaznice," razloži. "Torej je zapis

tujini.

Uporabniško geslo za potrdilo za elektronski podpis in elektronsko identifikacijo visoke stopnje zanesljivosti bo imetnik prejel ob izdaji osebne izkaznice pri osebнем prevzemu ali pa čez nekaj dni po pošti v ločeni ovojnici.

elektronske storitve precej uspešne: od leta 2006 do 2019 je delež uporabnikov zrasel z 8 na 45 %.

Biometrija je veda, ki se ukvarja z identifikacijo posameznika na podlagi njegovih fizičnih značilnosti, kot so prstni odtisi, obraz, šarenica, mrežnica ali glas, ter vedenjskih značilnosti, kot sta hoja ali pisava. Ker so te lastnosti edinstvene, veljajo za najbolj verodostojne. Uporaba biometrije je na svetu vse pogostejša, pri tem zagotovo prednjači Kitajska, ki ima najbolj obsežen sistem identifikacije in je zaradi agresivne uporabe deležna očitkov kršitve človekovih pravic, saj nima zakona, ki bi zaščitil uporabnike biometrične podatke. Med države s pomanjkljivo varnostno zakonodajo spadajo še Tajvan, Indonezija, Indija, Pakistan in Združene države Amerike, ki nimajo enotnega zveznega zakona o upravljanju z biometričnimi podatki.

Za najbolj dovršeno osebno biometrično izkaznico velja nemška, ki so jo uvedli leta 2010, danes pa jo uporablja več kot tri četrtine Nemcev. Med državami z najboljšo zakonodajo pa izstopata Irska in Portugalska, kjer za uporabo biometričnih podatkov potrebujete več kot le soglasje posameznika, na Portugalskem so zbirke biometričnih podatkov celo prepovedane. Evropska unija sicer ima podatkovno zbirko prstnih odtisov Eurodac (evropski avtomatski sistem za identifikacijo prstnih odtisov), ki jo je uvedla leta 2003, a je ta namenjena izključno obravnavi prosilcev za azil, ki so starejši od 14 let.

Do konca letošnjega leta bo potekla veljavnost 256.000 osebnim izkaznicam in 111.000 potnim listom. Hkrati je še 140.000 državljanov, ki jim je osebna izkaznica potekla med korono in je niso nadomestili z novo. Osebna izkaznica je praviloma izdelana in oddana na pošto v petih delovnih dneh. Državljan lahko zaprosi za prednostno izdelavo osebne izkaznice, kar pomeni, da je osebna izkaznica izdelana in predana na pošto najpozneje naslednji delovni dan. Cena nove biometrične osebne izkaznice z veljavnostjo 10 let (ali trajne) je 29,53 evra.

Žarko Nanjara

Foto: Ministrstvo za notranje zadeve

teh podatkov izključno na čipu, uporabljajo pa se lahko le ob kontroli pri prehajanju državne meje." Prav tako tudi informacijska pooblaščenka poudarja, da se podobno kot pri potnih listih biometrični podatki, ki se zajamejo pri oddaji vloge za osebno izkaznico, ne bodo hranili v centralizirani zbirki, temveč zgolj na osebni izkaznici.

Novost je tudi QR-koda, črna koda v obliki črno-belega diagrama, na kateri je zgolj povezava na spletno stran e-uprave, zapis serijske številke osebne izkaznice in datuma izdelave. Namenjena je preverjanju veljavnosti dokumenta, na primer na banki, pri notarju ali v zavarovalnicah v Sloveniji in

Uporaba biometričnih izkaznic se v svetu povečuje, saj pokrivajo vse več področij uporabe, raziskave pa kažejo, da je uvedba elektronskih osebnih dokumentov v evropskih državah povečala uporabo storitev e-uprave. Med evropskimi državami, ki so najbolj izkoristile elektronsko poslovanje, je zagotovo Estonija, kjer lahko državljani svoj elektronski osebni dokument uporabijo za različna opravila, kot je oddaja davčnih napovedi, participacija na e-volitvah, opravljanje javnih storitev ter opravljanje spletnih storitev v zasebnem sektorju. Leta 2019 je bil delež uporabnikov e-storitev 56-odstotni. Tudi v Sloveniji so

Kočevje odprlo vrata ukrajinskim beguncem

Združeni narodi so obvestili, da naj bi v 50 dneh vojne iz svoje domovine zbežalo že več kot 4,7 milijona Ukrajincev. Kreproko večino njih – 90 odstotkov – predstavljajo ženske in otroci, moški med 18. in 60. letom pa morajo ostati v državi. Po razpoložljivih podatkih Upravne enote Kočevje je v naši občini trenutno 32 ukrajinskih beguncev, na Policijski upravi (PU) Ljubljana pa poročajo, da se je na območju kočevske občine od 24. februarja do 14. marca za začasno bivanje prijavilo 44 državljanov Ukrajine, vlogo za začasno zaščito pa je podalo 22 državljanov Ukrajine. Kot pravijo, namere za podajo prošnje za mednarodno zaščito v Kočevju ni podal noben državljan Ukrajine.

"Pri tem poudarjamo, da začasnih prijav ne vodimo na način, da bi lahko ločevali osebe, ki so bivališče prijavile zaradi turističnih namenov ali dela, in oseb, ki so podale vlogo za začasno zaščito ali namero za mednarodno zaščito," so nam še pojasnili na PU Ljubljana. Ukrajinski begunci v Sloveniji večinoma zaprosajo za začasno zaščito, pravijo na kočevski upravni enoti. Kot so nam pojasnili, se begunci najprej prijavijo na Policijo, kjer pridobijo EMŠO, ki jo pozneje potrebujejo za pridobitev davčne številke. Po tem sledi prijava na upravno enoto, ki presoja o izdaji odločbe o začasni zaščiti. Na nekaterih upravnih enotah po Sloveniji prihaja do zaostankov pri reševanju teh vlog, a kot nam je zatrnila direktorica Upravne enote Kočevje Lili Štefanič, v Kočevju ni tako.

Po pridobitvi odločbe o začasni zaščiti lahko begunci zaprosijo za davčno številko in odprejo transakcijski račun, na podlagi uredbe pa lahko na Urad za migracije oddajo tudi vlogo za denarno pomoč pri nastanitvi in vlogo za denarno pomoč za odraslo osebo. "Ta bo tudi preverjal, ali dobivajo kakršnokoli nadomestilo iz Ukrajine (ali imajo prilive). Če jih ne prejema, bodo upravičeni do obeh nadomestil. Za otroke lahko podajo vlogo na Center za socialno delo za otroški dodatek," je še pojasnila.

Večina beguncev je v Kočevje prispela marca, prihajajo pa iz različnih delov Ukrajine, kjer vladajo vojne razmere. Med njimi so tudi člani in članice mladinske ukrajinske kolesarske reprezentance, stari med 14 in 25 let, ki so k nam prispeli v ponedeljek, 28. marca. Gre za 16 oseb, med njimi tudi mlad par z leto in pol starim otrokom.

Vrata v mesto jim je odprlo Kolesarsko društvo (KD) Melamin. Kolesarska zveza Slovenije je namreč že v preteklosti sodelovala z ukrajinsko reprezentanco, ki se je na zvezo obrnila s prošnjo, ali lahko kdo pomaga omenjenim članom reprezentance. "Odločili smo se, da bomo mi in da jih bo Kočevje vzelo pod streho," pojasnjuje Janez Dejak iz KD Melamin, za namesti-

tev pa je poskrbela Občina.

"Prve dni smo jim pomagali z urejanjem papirjev in preostalih stvari, ki so jih potrebovali za bivanje pri nas, jih razselili po stanovanjih ter z njimi uredili prijave

zasedena, po njim znanih podatkih pa so nameščeni še v treh zasebnih stanovanjih. "Pogovarjamo se tudi s Stanovanjskim skladom za možnost nastanitve v devetih stanovanjih sklada v rezidenci, kar

je tudi preverjen z ministrstva za šolstvo. "Večinoma se odločajo za take vrste pouk, se pa želijo vključiti v razne prostočasne aktivnosti, kot so ples, ju-jitsu ipd. Ena deklica tudi že obiskuje glasbeno šolo,"

Foto: Janez Dejak

na Policijo. Tudi zdaj smo praktično vse dni v stiku," pripoveduje Dejak. V KD Melamin so prevzeli tudi organizacijo zbiranja sredstev in donacij, s čimer Ukrajincem omogočijo žepnine. Omogočili so jim tudi, da nadaljujejo treninge, poskrbeli za potrebne servise koles, organizirali prevoze na tekme in jim ponudili podporo. "Naš cilj je, da jih povabimo na čim več dogodkov, recimo na blagoslov koles, da se čim več družijo. Trudimo se, da jih čim bolj vključimo v lokalno družbo," je še dodal Dejak.

Ker so člani ukrajinske reprezentance svojo domovino zaradi priprav v Turčiji zapustili še pred vojno, uradno ne morejo zaprositi za status begunca in imajo v Sloveniji trenutno urejen turistični vizum. Na tej podlagi lahko v Sloveniji ostanejo 90 dni, a kot pojasnjuje Dejak, je vse odvisno od situacije v Ukrajini. "So iz različnih delov države, otroci so tudi iz Harkova in Mariupola," pove, a dodaja, da ni mogoče napovedati, do kdaj bodo pri nas lahko uradno ostali.

Kot še navaja Štefaničeva, so ukrajinski begunci v Kočevju nastanjeni v štirih občinskih kadrovskih stanovanjih, ki so bila ne-

pomeni kapacitete za približno 50 novih beguncev," je še pojasnila. Poleg zagotavljanja namestitev je Občina Kočevje pomagala tudi z informacijami o tem, kako in kje urediti vse potrebno, napoteni so bili tudi na Rdeči križ za osnovne potrebščine, pomagali pa so tudi zaposleni z občinske uprave, ki so zbrali kar nekaj potrebščin.

Za mesto Buča, s katerim prijateljuje tudi Kočevje, sta Občina in Civilna zaščita Občine Kočevje namenili osem palet sanitetnega materiala, postelj, odej, hrane, nekaj zdravil ipd. Pomoč so zbirale tudi šole in RK Kočevje, ki so zbrali dve paleti materialne pomoči in sta že bili odpeljani v Ukrajino.

Zanimalo nas je tudi, kako poteka njihovo vključevanje v lokalno okolje. "Nastanjeni v Kočevju se počutijo dobro, osebe, predvsem ženske, ki so prišle med prvimi, so že vključene v tečaj slovenskega jezika, prav tako se zanimajo za možnosti zaposlitve, komunicirajo in se znajdejo v okolju," pripoveduje Štefaničeva. V Vrtec Kočevje se je že vključila ena deklica, sicer pa se lahko učenci vpišejo v slovensko osnovno šolo ali pa se udeležujejo pouka na daljavo, ki poteka prek ukrajinskega portala in

nam je še pojasnila.

Naše mesto pa se, kot kaže, dopade tudi ukrajinski kolesarski reprezentanci. "V Kočevju se ne počutimo kot tujci, ker so ljudje zelo prijazni in ustrežljivi do nas, otroci pa se v teh težkih časih počutijo kot doma. Občani se z nami srečujejo na treningih in nas podpirajo," so opisali. Kot pravijo, so že pred vojno v Ukrajini večkrat obiskali našo državo in v več krajih imeli vadbene tabore (Pokljuka, Maribor, Kranjska Gora, Nova Gorica). "Kolesarske poti in steze so nam bile vedno všeč, čudili pa smo se stezi in stezi XCO v Kočevju. Zdaj lahko rečemo, da je to eno najboljših mest za treniranje, ne samo v Sloveniji, ampak v vsej Evropi," so dodali. Po koncu vojne si želijo večkrat priti trenirat in tekmoval k nam. "Resnično se želimo zahvaliti Kolesarski zvezi Slovenije za ogromno podporo. V teh težkih časih lahko vidimo, kdo je pravi bratski narod. Posebej se želimo zahvaliti družini Janeza Dejaka za vse organizacijsko delo, ki ga opravljajo za nas, in resnično verjamemo, da bomo nekoč našli način, da se jim zahvalimo," so zaključili.

Neja Jerebičnik

"Marsikdo ve in zna veliko več, kot si sam predstavlja"

Foto: osebni arhiv Melite Oražem

"Želimo biti tista institucija, na katero človek pomisli, ko bi svoje življenje rad spremenil na bolje," pravi **Melita Oražem**, vodja organizacijske enote Ljudske univerze v Kočevju. Po študiju andragogike se je kmalu vrnila v Kočevje in nadaljevala delo, ki ga je vzljubila kot prostovoljka. Na Ljudski univerzi Kočevje je že šestnajsto leto, decembra 2018 pa je zasedla vodstveni položaj.

Poslanstvo kočevske ljudske univerze vidi tudi v spodbujanju in koordiniranju prostovoljskega dela. Pomemben vidik, ki ga poudarja, je tudi vseživljenjsko učenje, nekaterim namreč ljudska univerza predstavlja tudi drugo možnost, da – če že ne sedejo za knjigo kot v osnovnošolskih letih – spet spoznajo radost učenja ali znova ovrednotijo svoje življenjske dosežke.

Vloga delavskih ali ljudskih univerz se je od ustanovitve v petdesetih letih prejšnjega stoletja precej spremenila. Kakšna je njihova sedanja vloga?

Ljudske oziroma delavske univerze so bile ustanovljene predvsem za potrebe delavcev. Izvajanje večernih programov za pridobitev poklicne izobrazbe so zdaj večinoma prevzele srednje šole, ljudske univerze od javno veljavne formalne izobrazbe v večini ohranjamo še osnovno šolo za odrasle, a največ poudarka namenjamo programom, ki ne prinesejo formalne izobrazbe. V zadnjem času prihajajo v ospredje programi, ki spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje, trajnostni razvoj, izboljšanje medosebnih

odnosov, učinkovito komunikacijo, aktivnosti za zmanjšanje stresa in seveda usposabljanja za digitalno pismenost.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je z novim Zakonom o izobraževanju odraslih leta 2018 poskrbelo, da je svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih postala del javne službe. To je bila do zdaj spremljajoča dejavnost, ki se ji nikoli ni posvečala posebna pozornost, je pa vedno zahtevala veliko napora, časa in strokovnosti. Za to ni potrebna samo pedagoško-andragoška izobrazba s strokovnim izpitom, ampak pomeni tudi dodatna usposabljanja na Andragoškem centru Slovenije za svetovalce, predvsem pa veliko občutka

za pomoč ljudem, da dosežejo svoj cilj.

Kdo so ljudje, ki pridejo na Ljudsko univerzo Kočevje oziroma na svetovanje?

Naše dejavnosti nagovarjajo predvsem ranljive ciljne skupine, bodisi brezposelne ali Rome, starejše, ki so osamljeni in se bolj, kakor bi si marsikdo mislil, soočajo z osebnimi stiskami, otroke in njihove starše, invalide in osebe s posebnimi potrebami. Veliko delamo tudi za zaposlene, glede na potrebe delodajalcev.

Na svetovanje prihajajo predvsem ljudje, ki iščejo službo, tudi zaposleni, ki niso zadovoljni v službi, bi jo radi zamenjali ali napredovali.

Ljudje večinoma pridejo z nizko samopodobo in motivacijo, zato je pomemben prvi stik. Človeku, ki pristopi k nam, prisluhnemo in pogosto ovrednotimo njegove že obstoječe kompetence, veščine in znanja, ki si jih je že pridobil, saj marsikdo ve in zna veliko več, kot si sam predstavlja. Nekdo bi rad ohranil službo, jo zamenjal, nekdo pa bi rad samo bolj kakovostno preživel svoj prosti čas ali osebno zrasel. Včasih je dovolj, da človeku prisluhneš, a mi nismo terapevti, zato tiste, ki doživljajo duševne stiske, napotimo v Center za duševno zdravje. Takega človeka usmerimo in mu stojimo ob strani tudi med samim usposabljanjem oziroma izobraževanjem. Če ne ve,

kako se pravilno in učinkovito učiti ali doma, nima primerne okolja, mu je namenjeno tudi središče za samostojno učenje z mentorico.

Starejši pogosto povprašujejo o znanjih uporabe mobilnega telefona ali interneta, uporabe socialnih omrežij, da so bolj v stiku s svojimi bližnjimi in zmanjšajo osamljenost. Izobraževanja, kamor jih usmerjamo, niso samo jezikovna, računalniška znanja ali vedno bolj popularne veščine komuniciranja, ampak tudi bolj življenjsko vsakdanja, kot je zdravo življenje, samooskrba, nenasilna komunikacija in podobno.

Izboljšujemo funkcionalno pismenost prebivalcev, s čimer ne mislim samo digitalne pismenosti, ki prihaja vse bolj v ospredje. Veliko jih ne zna izpolniti kakšnega obrazca in tukaj lahko pristopimo mi. Zaradi večjega števila priseljencev je čedalje bolj aktualna slovenščina za tujce. Pomagamo jim premostiti jezikovno bariero, da uredijo birokratske zadeve, in nivo jezika dvigniti na uporabno raven, saj so zaradi slabšega jezika dostikrat bolj izolirani v družbi.

Zaradi vse hitrejših sprememb v družbi in na trgu dela je vse več poudarka na vseživljenjskem učenju.

Številnim se je šola v mladosti zamerila, zato jim predstavimo vseživljenjsko učenje kot nekaj vsakdanjega. Treba jim je dopovedati, da vseživljenjsko učenje ni nekaj abstraktnega, ampak nekaj, kar že tako ali tako vsi počnemo, in da kulturna zavest ni stvar nekih privilegiranih posameznikov. Poleg osvajanja nekega znanja in veščin so pomembni tudi druženje, odnosi in medsebojna komunikacija. Tukaj je vloga učitelja rahlo drugačna kot pri učenju otrok, saj udeleženec spozna, da lahko tudi on koga nauči in da gre za medsebojno interakcijo, kar pozitivno vpliva tudi na njegovo samozavest.

Veliko aktivnosti namenjate kariernemu svetovanju mladih. Vse več je poudarka na svetovanju osnovnošolcem in srednješolcem – kako jih usmerjate?

Z najmlajšimi se ukvarjamo v Kariernem centru za mlade VšečkAM in GREM, ki je namenjen mladim od 6. do 19. leta. Namenjamo jim razne delavnice, s tretjo triado pa se veliko pogovarjamo o njihovih željah, govorimo o poklicih prihodnosti in tudi o možnostih nadaljnega šolanja. Festival poklicev, kjer se delodajalci predstavijo na svojih stojnicah, je dobro obiskan, na ta način lahko obiskovalci takoj spoznajo, kaj različni poklici opravljajo.

Številni mladi nimajo dobro izdelanih življenjskih ciljev, kako

uspešno je lahko poklicno svetovanje?

Med mladimi je kar nekaj razlik. Nekateri imajo jasne cilje, številni pa se še ne vidijo na karierni poti, tako da je treba vložiti veliko napora, da jih dodatno motiviramo, zato sodelujemo tudi s starši, ki so otroku pomembna in nujna podpora. Mogoče moramo zaradi sodobnega načina življenja, kjer imamo vse na dosegu roke, vložiti dodaten napor, da vzbudimo neko naravno radovednost. Tudi podjetniki bi lahko svoje poklice predstavili bolj zanimivo, bodisi na festivalu poklicev ali na dnevih odprtih vrat, ter otroke spodbudili, da ostanejo v domačem kraju ter v večji meri omogočili tudi štipendiranje in morda počitniško delo.

Že pet let pri vas deluje tudi večgeneracijski center. Kje vidite prihodnost tovrstnih centrov?

Večgeneracijski center Skupaj smo zagnali s partnerjem Razvojno-izobraževalni center Novo mesto s sredstvi razpisa Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V ospredju je pomoč ranljivim skupinam, s poudarkom na družinah, predvsem iz socialno ogroženih okolij, invalidih, osebah s posebnimi potrebami, starejših in Romih. Vsak dan jim je namenjena prijetna učilnica in pomoč mentorice, tedensko izvajamo različne delavnice in predavanja, mesečno tudi v Sodražici in Kostelu. Za otroke, ki si težje privoščijo neke plačljive vsebine, izvajamo tudi počitniške aktivnosti. Veliko poudarka namenimo aktivnostim na prostem, sodelujemo s centroma za duševno zdravje in krepitev zdravja, ki delujeta prek Zdravstvenega doma Kočevje, pogosto nas obiščejo tudi VDC Želva in Dnevni center Šent.

Projekt se je uradno zaključil konec marca, ministrstvo je konec septembra lani prekinilo sofinanciranje, je pa Občina Kočevje prepoznala pomembnost večgeneracijskega centra v lokalnem okolju in tako ob nadaljnjem sofinanciranju občine pa tudi s pomočjo prostovoljcev, projekt izvajamo še naprej. Prostovoljstvo želimo dvigniti na višjo raven in sčasoma tudi organizirati usposabljanja za mentorje prostovoljcev v sodelovanju s Slovensko filantropijo. Ljudje so aktivnosti večgeneracijskega centra dobro sprejeli in nas zdaj, ko je epidemije konec, obiskujejo v večjem številu.

V Sloveniji ima prostovoljsko delo dolgo zgodovino. Kakšna je vloga Ljudske univerze pri spodbujanju filantropije?

Zaznavamo, da imajo starejši veliko volje in želje za prostovoljno

delo, a so pogosto oni sami tisti, ki bi potrebovali neko pomoč. Treba bi bilo spodbuditi ljudi srednje starosti in tudi mlajše. To je proces, ki vedno prinese nekaj dobrega, tudi če se rezultati ne zdijo veliki, je vsako prostovoljsko delo zelo pomembno.

Mi se vidimo v vlogi nekakšnega koordinatorja prostovoljske aktivnosti v Kočevju in povezovalca različnih društev, zavodov in klubov, vseh, da prostovoljstvo v Kočevju ljudem približamo, da tedensko ali mesečno nekaj svojega časa namenijo prostovoljskemu delu – naj bo to delo z ljudmi ali fizično delo.

Manjka nam še nekaj prostovoljcev, ki bi pomagali pri izvajanju raznih aktivnosti v sklopu večgeneracijskega centra, kot so ustvarjalne delavnice ali izobraževalne aktivnosti. Dobrodošli bi bili tudi upokojeni strokovnjaki z določenih področij, ki bi s svojim znanjem še lahko prispevali, prav tako študenti. Naša prednost je, da lahko v veliki meri sami kreiramo aktivnosti, ki jih izvajamo glede na povpraševanje in potrebe ljudi. Zato pa je treba ljudem prisluhniti.

Omenili ste, da je med ranljivimi skupinami, ki jim svetujete, vse več zaposlenih. Katere skupine ranljivih običajno ne opazimo?

Dolgotrajno brezposelni se pogosto zapirajo doma, saj niso več dovolj vključeni v socialno mrežo. Nekateri starejši ne morejo priti do nas, saj jim že ena stopnica predstavlja oviro. Zato bi potrebovali pritlične prostore v središču mesta za Večgeneracijski center in Univerzo za 3. življenjsko obdobje. Tudi prebivalci na podeželju dostikrat ne pridejo v mesto do nas, zato se jim poskušamo približati mi in pomagamo vaščanom, da oživijo vaška središča.

Za dolgotrajno brezposelne izvajamo program socialne aktivacije, a so ne nazadnje ranljivi tudi zaposleni, predvsem zaradi preobremenitev na delovnem mestu ali pomanjkanja spoštovanja se nekateri počutijo, da glede na vloženi čas in trud niso primerno plačani. Radi bi spodbudili delodajalce, da bi več poudarka namenili izobraževanju in usposabljanju zaposlenih ter tudi odnosom, tukaj bi si lahko pomagali z našim svetovanjem ali programi po meri.

Kako je v svetovanje in izobraževanje vključena romska skupnost?

Največ jih prihaja k nam v osnovno šolo za odrasle, kjer je kar 90 odstotkov vseh udeležencev pripadnikov romske etnične skupine. Primanjkuje jim znanja o učenju, saj so veliko zamudili v zgodnji otroški dobi. A moram reči, da

v 16 letih, odkar pomagam pri učenju odraslih, ni opaziti velikega napredka, saj še vedno ugotavljamo, da Romi pogosto svojih otrok ne pošiljajo v vrtec in šolo ter da otrokom manjkajo precej osnovna znanja, tudi znanje slovenskega jezika. Romi imajo pogosto otroke premladi in še niso dovolj zreli za to odgovorno nalogo, zato jih vzgajajo stari starši. So posamezni primeri dobre prakse, a veliko jih še vedno živi po svoje in so zaprti v naseljih.

Med korono smo bili prisiljeni zmanjšati število obiskov v naseljih, a so nam Romi na žalost priznali, da nas niso preveč pogrešali. Če pa izvajamo delavnice, ki so jim blizu, jim lahko približamo tudi druge dejavnosti, naj bo to ločevanje odpadkov ali dejavnosti, povezane s preventivo v zdravstvu, kot so preprečevanje nezaželenih nosečnosti. Pomembno je, da se nam priključijo romski pomočniki in da jim delavnice približamo čim prej, kjer imajo veliko vlogo tudi zaposleni v vrtcu, ki so jih dobro sprejeli.

Prve korake smo že naredili, a je zato potrebno dobro sodelovanje z drugimi institucijami, predvsem pa jih prepričati, da smo tam zaradi njih in prihodnosti njihovih otrok.

Kje vidite vlogo Ljudske univerze v Kočevju, kakšni so vaši načrti?

Želimo pozitivno vplivati na ljudi, na njihove osebne spremembe, pomagamo pri premagovanju osebnih stisk, povečujemo funkcionalno pismenost pri ljudeh, pomagamo jim določiti osebne cilje v izobraževanju in ovrednotiti že obstoječa znanja iz življenjskih izkušenj. Zato imamo v načrtu karierno točko, kjer človek, ki pride k nam in si želi nekaj spremeniti, dobi celostno obravnavo. Vsekakor bomo še naprej prispevali k izboljšanju izobrazbene ravni ljudi v naši okolici, posredno ali neposredno, se odzivali na potrebe delodajalcev in bili povezovalni moment pri mreženju med posameznimi izvajalci.

Želimo biti tista institucija, na katero človek pomisli, ko bi svoje življenje rad spremenil na bolje, se nečesa novega naučil ali napredoval na karierni poti. Bodisi je to delodajalec, ki si želi narediti nekaj za svoje zaposlene, brezposelni, ki išče službo, mlajši, ki ne ve, kam naprej, priseljenec, prebivalec podeželja ali starostnik, ki potrebuje družbo, vsi lahko stopimo skupaj in naredimo nekaj več.

Vidimo še veliko priložnosti za mlade v Kočevju. Tako kot sem jaz po študiju hotela prispevati lokalnemu okolju, tako bi si želela, da bi se mladi vrnili v domači kraj ali sploh ne odšli.

Žarko Nanjara

Stavba na Ljubljanski cesti 7 v prenovi

Konec marca so se na stavbi na Ljubljanski cesti 7 v Kočevju, številnim znani pod imenom 'rdeča hiša', začela težko pričakovana dela za popolno rekonstrukcijo objekta. V prvi fazi se izvajajo konstrukcijske ojačitve stavbe in rušitvena dela, kot so rušenje sten, demontaža vrat, elektroinstalacije ter rušenje tlakov. Stavba bo sicer s prenovo ohranila oziroma ponovno dobila svoj pravi videz, saj je pod zaščito Zavoda za kulturno dediščino RS, ki rekonstrukcijo

Foto: arhiv Občine Kočevje

tudi spremlja.

Župan dr. Vladimir Prebilič je sicer pogodbo z izvajalcem del, direktorjem podjetja GiB gradnje Gašperjem Plojem, podpisal 18.

marca. Hkrati je potekal še podpis predpogodbe s Centrom za socialno delo Osrednja Slovenija zahod za najem prostorov v mansardi stavbe. Z ministrom za javno upravo Boštjanom Koritnikom pa je bila predpogodba za najem prostorov podpisana že lani.

V stavbi bodo po izvedeni celoviti rekonstrukciji prostori namenjeni delovanju Geodetske uprave Pisarne v Kočevju, in sicer prostori v pritličju in 1. nadstropju. Prostori v mansardi bodo name-

njeni za upravo in računovodsko službo ter arhiv Centra za socialno delo Osrednja Slovenija zahod, enota Kočevje. Celotna investicija je ocenjena na 1,2 milijona evrov, glavčina sredstev je zagotovljena iz lastnih virov Občine Kočevje, 172.297 evrov pa iz razpisa za energetske sanacije oziroma kohezijskega sklada. Zaključek del je predviden konec leta, vselitev najemnikov v prostore pa je načrtovana marca prihodnje leto.

I. A.

Začela se je sanacija ceste od Gorenja do Stare Cerkve

19. aprila so se začela pripravljala dela za popolno rekonstrukcijo lokalne ceste od Gorenja do Stare Cerkve. Cesta je bila zaradi obremenjenosti tako z lokalnim kot tudi tranzitnim prometom že močno dotrajana in tudi poškodovana. Gre za traso v skupni dolžini 585 metrov. Vrednost celotne

investicije je pol milijona evrov. Poleg same preplastitve vozišča se bo uredilo tudi odvodnjavanje ceste. Uporabnike ceste pa bo verjetno najbolj razveselil podatek, da bodo z rekonstrukcijo urejeni tudi pločnik, kolesarska površina in javna razsvetljava, kar bo pomembno prispevalo k večji var-

Foto: arhiv Občine Kočevje

nosti vseh udeležencev v prometu. Zaključek del je načrtovan konec avgusta.

V fazi gradnje je predvidena popolna zapora ceste, in sicer od 3. 5. 2022 dalje. Obvoz bo v času zapore urejen po lokalnih cestah in ustrezno označen.

T. R.

Maja začetek del na Rozmanovi ulici

Občina Kočevje bo na začetku maja nadaljevala urejanje infrastrukture v Rozmanovi ulici. V letu 2021 je bil na omenjeni cesti urejen prvi del v skupni dolžini 250 metrov, kjer se je saniral vodovodni sistem, urejena sta bila odvodnjavanje ter sanacija vozišča. Letos pa nadaljujemo rekonstrukcijo ceste naprej do križišča pri stanovanjskem objektu Rozmanova ulica 32. Predvi-

Foto: arhiv Občine Kočevje

dena je zamenjava vodovodnega sistema, ureditev meteornih vod s cestišča, ki se navežejo na meteorni kanal, zgrajen v preteklem letu. Prav tako se bo uredila voziščna konstrukcija, ki zajema zamenjavo celotnega spodnjega in zgornjega ustroja ceste, saj je vozišče v zelo slabem stanju in ne zagotavlja več ustrezne prometne varnosti. Po zaključeni investiciji bo tako saniran celoten odsek

Rozmanove ulice v skupni dolžini 410 metrov. Dela bo izvajala Komunala Kočevje, potekala bodo predvidoma do avgusta, vrednost investicije pa je 110.000 evrov. Med izvajanjem del bo dostop do objektov oviran, saj bo prihajalo do občasnih delnih oziroma tudi do popolnih zapor, zato prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne ureditve.

G. Š.

Razdeljena vsa sredstva za pospeševanje razvoja podjetništva

Tudi letos smo uspešno izvedli Razpis za pospeševanje razvoja podjetništva in gospodarstva 2022 in razdelili vseh 100.000 evrov nepovratnih sredstev za pospeševanje razvoja podjetništva in gospodarstva v občini Kočevje.

Kot že pretekla leta je bilo po pričakovanjih več prijav kot zagotovljenih sredstev. Podprli bomo kar 18 naložb podjetnikov v skupni višini 70.000 evrov, sedem novih delovnih mest v višini 25.000 evrov, od tega tri zaposlitve in štiri samozaposlitve, šestim podjetnikom pa bomo sofinancirali stroške najema poslovnih prostorov v skupni

višini 5.000 evrov. Veliko število prijav na javni razpis je znak, da podjetniki obsežno vlagajo v svoj razvoj, saj so prijavili naložbe v skupni vrednosti 0,8 mio evrov, nekateri večje, spet drugi manjše, a za vse prijavitelje prav gotovo pomembne.

V desetih letih smo razdelili 1,1 mio evrov nepovratnih pomoči podjetnikom in gospodarskim družbam, s čimer smo podprli 202 materialni in nematerialni naložbi, 83 novih delovnih mest, 38 projektov promocije in izobraževanja ter 14 subvencij najemnin poslovnih prostorov.

S. M.

Foto: Unsplash.com

OBVESTILO ZAVODA SOPOTNIKI

Iz Zavoda Sopotniki sporočamo, da od **25. do 29. 4. 2022** zaradi kolektivnega dopusta in praznikov ne bomo sprejemali rezervacij, prav tako ne bomo vozili. Za rezervacije in opravljanje prevozov vam bomo znova na voljo v torek, **3. 5. 2022**. Hvala za razumevanje.

Sakura park v Kočevju

V Kočevju na Dimnikarski poti ob reki Rinži je svoj prostor dobil drevored 30 japonskih češenj oziroma sakura park. Češnje so bile na pobudo Veleposlaništva Japonske posajene ob 30. obletnici vzpostavitve diplomatskih odnosov med Japonsko in Slovenijo in v spomin na olimpijske in paraolimpijske igre Tokio 2020.

Sakura, kar je pravzaprav japonsko ime za češnje, so eno najbolj priljubljenih dreves na Japonskem in tudi simbol japonskega naroda. Vsako leto med cvetenjem, to je konec marca in na začetku aprila, Japonci praznujejo praznik Hana-mi, ko opazujejo cvetoča drevesa in uživajo v njihovi lepoti. S tem se poklonijo obujenemu življenju in

neskončnemu obnavljanju narave.

Ob slavnostnem odprtju parka so nas marca v Kočevju obiskali veleposlanik japonske Nj. Eksc. Hiromichi Matsushima, olimpijski zmagovalec Miro Cerar in predsednik slovenskega paraolimpijskega komiteja g. Damijan Lazar. Pridružili pa so se tudi predstavniki podjetij, ki so kot sponzorji prispevali k vzpostavitvi parka, in sicer direktor Yaskawe Slovenija dr. Hubert Kosler, finančni direktor Slovenskih državnih gozdov Andrej Janša in direktor mag. Robert Tomazin ter generalni sekretar Slovensko-japonskega poslovnega sveta g. Miran Skender. Podjetje Yaskawa Slovenija je zagotovilo nakup dreves, Slovenski državni gozdovi

Foto: Bojan Štefanič

so poskrbeli za njihovo zasaditev, Slovensko-japonski poslovni svet pa financira spominsko obeležje.

Župan dr. Vladimir Prebilič se je v pozdravnem nagovoru zahvalil vsem sodelujočim in izrazil zadovoljstvo, da z drevoredom sakura košček japonske tradicije in optimističnega sporočila prebuja-

nja življenja in prenove vnašamo tudi v svoje okolje. Dodal je, da s projektom sakura pošiljamo tudi sporočilo, da je občina Kočevje gospodarstvu in razvoju naklonjena občina. Veleposlanik Japonske pa je poudaril, da drevored simbolizira posebno vez, ki se je vzpostavila najprej predvsem prek podjetja Yaskawa. Letos pa se rojeva novo prijateljstvo med Kočevjem in japonskim mestom Fukui. Mladi iz obeh mest bodo vzpostavili izmenjavo, ki bo zagotovila posebno novo zvez na še globlji ravni. 30 češenj na Dimnikarski poti je tako tudi simbol odličnega sodelovanja in prijateljstva med Japonsko in občino Kočevje.

K. G.

Park medgeneracijskega sodelovanja

Na Reški cesti pri Društvu upoko-jencev Kočevje se je 13. aprila uradno odprl nov park medgene-racijskega sodelovanja. Trak sta skupaj z županom dr. Vladimirjem Prebiličem slavnostno prerezala Barbka Bižal, predsednica Društva upokojencev Kočevje, in Arian Šemič, učenec 9. razreda iz OŠ Ljuba Šercerja. Z glasbo so dogodek ob odprtju popestrili otroci iz OŠ Ljuba Šercerja, Društvo upokojencev Kočevje pa je obiskovalce preseneti-tilo z domačimi dobrotami.

Park je nastal v okviru istoi-menskega LAS projekta, ki je sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in v katerem

poleg Občine Kočevje kot partner-ja sodelujeta še OŠ Ljuba Šercerja in Ljudska univerza v Kočevju. Zasnovan je z namenom ustvarjanja kakovostne zelene javne površine, primerne tudi starejšim uporabni-kom ter tistim s posebnimi potre-bami. Zrasel je na prej travnati površini z le nekaj otroškimi igrali, ta so se ohranila in strnila pod senco lipe na sredini parka. Glavni cilj je bilo ustvarjanje prostorov za druženje in varno gibanje, zato sta se oblikovali dve območji. Na spo-dnjem robu, v senci novo posajenih dreves, je več elementov urbane opreme za druženje, v zgornjem delu pa je več novih elementov,

Foto: arhiv Občine Kočevje

namenjenih ohranjanju osnovne motorike starostnikov in podobno gibalno sposobnih. Uredila se je še javna razsvetljava in utrdila pove-zovalna prečna pot, ki vodi do reke

Rinže in naprej čez zapornice.

V sklopu projekta Park med-generacijskega sodelovanja se izvajajo tudi številne delavnice na temo medgeneracijskega sodelo-vanja, zdravega načina življenja in ponovne uporabe materiala. Delavnice se bodo izvajale vse do konca projekta v juliju, Kočevje pa bo predvidoma maja dobilo tudi malo električno vozilo 'kavalir', ki bo v uporabi za različne potrebe v projekt vključenih organizacij in zavodov. Za več informacij o aktiv-nostih vabljeni tudi k spremljanju Facebook strani Park medgenera-cijskega sodelovanja.

K. G.

Kočevje, svetovno mesto dreves

Občina Kočevje je za delo na področju urejanja zelene infra-strukture v preteklem letu ponovno prejela naziv Svetovno mesto dre-ves (Tree Cities of the World). Pri-znanje podelujeta Fundacija Arbor Day in Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO). Družino svetovnih mest dreves letos sestavlja 138 mest iz 21 držav, iz Slovenije Kočevje in Ljubljana. Kočevje se je sicer za

naziv prvič uspešno potegovalo lani.

Za pridobitev priznanja je treba izpolnjevati pet kriterijev ravna-nja z urbano drevnino in občina Kočevje že vrsto let zadostuje pravsem. Vzpostavljeno je sistemsko vzdrževanje in načrtovanje zelene infrastrukture v mestu in naseljih. Izvajajo se le najnujnejši poseki, velik poudarek je na novih za-saditvah in pomlajevanju zelene

infrastrukture. Poseben poudarek pri načrtovanju zelene infra-strukture se namenja diverziteti. V minulem letu je bil na primer izveden eden najboljšejših planov dopolnjevanja in prenove zelene infrastrukture; skupno je bilo posajenih več kot 160 novih dreves in 80 grmovnic. V katastru je tako danes zabeleženih že več kot 1.700 dreves, letos pa je v na-črtu zasaditev okoli 80 dreves. Vsi

ukrepi so izvedeni strokovno, zato je izjemnega pomena sodelovanje arboristov in Zavoda za gozdove Slovenije, enota Kočevje, zato gre posebna zahvala tudi njim.

Kot svetovno mesto dreves smo lani prvič organizirali tudi izbor za naj drevo Kočevske. Poziv bo letos objavljen na začetku maja. Lani je naziv po izboru občank in občanov osvojila smreka pri Vezeni.

K. G.

Komunalno opremljanje stavbnih zemljišč

Občina Kočevje bo predvido-ma ta mesec začela komunalno opremljati pet gradbenih parcel v naselju Spodnji Cvišlerji, ki bodo namenjene za gradnjo stanovanj-skih objektov. Projekt obsega novogradnjo pločnika za pešce v

Foto: Piso, prikaz zemljišč

dolžini 148,50 metra, izgradnjo cestnih priključkov na parcele, novogradnjo meteorne kanalizacije za odvodnjavanje vode s cestišča in predvidenega pločnika, gradnjo vodovoda v dolžini približno 160 metrov ter novogradnjo oziroma

dopolnitev obstoječe javne razsvet-ljave. Dela bodo predvidoma potekala do konca meseca junija, parcele pa bodo na voljo za nakup na javni dražbi predvidoma v drugi polovici leta.

I. K.

NOVOST V KOČEVJU

STORITEV PREVOZA NA ZAHTEVO Z ODLOČILNO RAZLIKO: TO JE TOYOTAGO!

- Ste še v službi, vaš otrok pa mora na popoldanski trening?
- Želite praktično in hitro rešitev prevoza do jutranjega vlaka?
- Popoldanski prevoz iz železniške postaje do doma?
- Si želite obiskati frizerja, imate opravke na Občini, morate v trgovino, a nimate lastnega prevoza?
- Ste odgovorni in veste, da boste na večernem dogodku spili kozarček alkohola ter si želite varnega prevoza domov?

Občina Kočevje in Komunala Kočevje sta v tesnem sodelovanju s podjetjem Toyota Adria zasnovali moderno in uporabniku prilagojeno storitev, ki bo učinkovito pripomogla k večji in bolj fleksibilni mobilnosti v naši občini.

Storitev je podobna klasični TAXI storitvi, a ker vožnje opravlja kombi, je ta za končnega uporabnika cenejša. Hkrati je storitev podobna avtobusnemu javnemu prevozu, vendar bolj fleksibilna in prilagojena vašim potrebam.

Naložite si aplikacijo **ToyotaGO** in se pustite zapeljati v enostavnejši vsakdan s **kombiji ToyotaGO!**
Za več informacij obiščite www.toyota-go.si.

OBČINA KOČEVJE

Zakaj voliti?

V minulih dneh smo vsi z volilno pravico prejeli povabilo za volitve v Državni zbor RS, ki bodo potekale 24. 4. 2022. Čeprav se napoveduje visoka volilna udeležba, kar je seveda več kot pohvalno, pa se zdi, da bo kar veliko ljudi ostalo doma. Ne bodo volili. Razlogi so številni, a noben vsaj zame ni prepričljiv. Zakaj?

Volilna pravica je temelj demokracije in nam omogoča aktivno vplivanje na naše predstavnike ter sooblikovati oblast, ki ji prav prek volitev v upravljanje zaupamo vodeno države in sebe kot naroda. Volilna pravica pa ni prišla

kar tako. Oblastniki seveda nikakor niso želeli omogočiti ljudem izražanja volje, ki bi in tudi je pomembno vplivala na oblast in preživetje oblastnikov. Za to morda najpomembnejšo pridobitev sodobne družbe je bilo potrebne veliko energije, pa tudi življenj. Neangažirano in neaktivno delovanje dandanes, ko se na volitve ne odpravimo, je pravzaprav nespoštljivo do vseh, ki so nam omogočili, da svoj glas oddamo in s tem omogočimo demokraciji življenje.

Drugi argument, da ni kaj izbrati, prav tako ne vzdrži kritične presoje. Čeprav se je

mogoče strinjati, da ponudba ni vedno takšna, ki bi si jo želeli, pa je mogoče vedno izbirati med manj slabim, če ne že drugače. Če ne oddamo svojega glasu, pravzaprav omogočamo odločanje v svojem imenu tistim, ki se volitev udeležijo in svoj glas oddajo. Še več, pod velik vprašaj se postavi legitimnost tistih, ki nato z izborom oblasti niso zadovoljni in jo želijo kritizirati, največkrat tudi jo, in to najbolj zavzeto. Če ne grejo volit, nezadovoljneži ne smejo reči žal besede čez nikogar. In končno, argument, ki ga sam vidim kot najbolj tragičnega – ne volim,

ker ne poznam nikogar in me nič ne zanima. To je od vsega najbolj žalostno. Ne zanimati se o tem, kam gremo kot družba, in povsem neprizadeto ne spremljati dogodkov okoli nas je najbolj neodgovorno početje, ki si ga lahko kot posameznik privoščimo. Biti državljane ne pomeni imeti samo pravic in privilegijev, ki jih država zagotavlja ter tudi vsi drugi kot družba, temveč od vsakega od nas zahteva odgovornost. Odgovornost do razvoja dogodkov danes, še bistveno bolj pa do razvoja dogodkov v prihodnosti. Ta bo krojila usodo vsem našim bližnjim in brez

dvoma nam vsaj za to ne more in sme biti vseeno!

In končno, volilna pravica je tako pasivna, torej nam daje pravico izbirati, kot aktivna, nam daje pravico kandidirati. Prav slednje je možnost ali celo dolžnost ponuditi boljše kakovost pri izboru na volitvah, če s ponudbo nismo zadovoljni. Ni nepomembno, da so vsestransko najuspešnejše države v Evropi z najvišjim življenjskim standardom s trdno demokracijo, za katero stojijo aktivni državljani, ki jih še kako zanima politika! Naj bo tako tudi v Sloveniji ...

Dr. Vladimir Prebilič

Kakšna bo usoda skoraj 4000 pacientov v ZD Kočevje?

SLOGA

Zdravstveni dom Kočevje zapušča družinska zdravnica, ki skrbi za 1.586 pacientov, letos pa se upokojita še dva družinska zdravnik s koncesijo, ki skrbita za 2.403 pacientov. Kakšna bo usoda 3989 pacientov v ZD Kočevje? Odgovora na to skrb vzbujajoče vprašanje ne daje niti Strategija razvoja primarne zdravstva v ZD Kočevje, ki je bila dana v sprejem občinskemu svetu. V novih prostorih, ki se bodo urejali, bo težko pričakovana diali-

za, prostori za specialistično samoplačniško zdravstveno dejavnost in izobraževalni center. Niti z besedo v strategiji ni omenjeno, kje bo imelo ordinacijo predvidenih 9,83 ekipe družinskega zdravnika. Potrebujemo jih pa danes, ne čez 30 let.

Kot rešitev težke situacije so napovedani razpisi koncesij za družinsko medicino in pediatrijo. Vodstvo občine je zavrnilo koncesijo dolgoletni zdravnici, domačinkama pa so leta 2016 ukinili štipendije,

denar sta tudi vračali. Uspešno sta diplomirali leta 2019. S podelitvijo koncesije in zaposlitvijo mladih domačih zdravnic bi bili pripravljeni na odhod dveh zdravnikov koncesionarjev v pokoj. Z odhodom številnih zdravnikov bomo lahko zdaj veseli, če se bo na razpis javil kdorkoli od koderkoli. Posledice na zdravju občan in občanov in zlasti naših najmlajših so lahko zaradi nedostopnosti do osebne zdravstva ali pediatra in nepoznavanja pacientov težko

popravljive in trajne.

Od novega direktorja ZD Kočevje smo pričakovali pomensko predstavitev pomočnikov, vodje financ in avtorjev strategije. Podatkov nismo dobili. Je pa na isti seji občinski svet sprejel odločitev, da se direktorici, ki je pripeljala javno zdravstvo v Kočevje do zloma, prizna finančna nagrada za uspešno delo.

Presenečenje je bil podatek, da ima ZD Kočevje izgubo zaradi covid-19. V času, ko so drugi zdravstveni domovi

ustvarili milijonske dobičke, imamo v ZD Kočevje izgubo. Kam je šel denar od testiranja in cepljenja?

Kako trenutno stanje vpliva na dejavnosti v zdravstvenem domu, ki so do zdaj potekale v okviru rentabilnosti, ne vemo. Vsekakor pričakujemo sanacijski program, ki bo temeljil na realnih finančnih pravih, s ciljem preprečevanja razgradnje javnega zavoda ZD Kočevje. Upamo, da je to tudi interes Občine.

Janko Veber

Volitve in Romi

SD

Odnosi med romsko skupnostjo in večinskimi prebivalci v Kočevju, pa tudi širše, niso dobri, o čemer sem že večkrat pisal. Zakaj je tako, dobro vemo tisti, ki tu živimo, manj pa tisti, ki le bežno spremljajo stanje in nimajo realnega vpogleda v to temo. Volitve so tisti čas, ko se malo več pogovarjamo o tem, vendar sam ne dajem nobenih obljub, ker vem, da rešitve na kratki rok ne prinašajo rezultatov. Če se vprašam, kaj sem do zdaj prispeval k rešitvam, pa brez skromnosti lahko povem, da je tega mnogo.

Vsega seveda ne bom omenjal, ker je tega res veliko. Ena od ključnih stvari je, da

sem kot podžupan, skupaj z občinsko upravo, na policijo dosledno prijavljal vse črne gradnje, ki so se zgodile. Teh prijav je bilo blizu 20 in zaradi njih še vedno hodim na sodišče. Seznanjen sem, da je sodišče do zdaj izreklo kar nekaj zapornih kazni, kar pomeni, da prijave učinkujejo. Spominjam se večje depozicije, ki jo je imel občan na Kolodvorski 10 in je kazila videz mesta. Tudi pri tem sem se izpostavil in odredil odvoz na smetišče Mozelj, kar je občana precej razburilo, a dejstvo je, da tega ni več počel.

Spominjam se romske družine, ki je samovoljno in nezakonito taborila v bližini,

kjer zdaj stoji podjetje Yaskava. Ravno zaradi mojih vsakodnevnih aktivnosti in ob pomoči delavcev Komunale ter zasebnika z delovnimi stroji nam je uspelo pravočasno urediti parcelo in zagotoviti nemoten proces pridobivanja dovoljenj in gradnje tega pomembnega podjetja.

Na mojo iniciativo smo v sodelovanju z občinsko upravo sprožili tožbo zoper Upravno enoto, ki je po navodilih Ministrstva za notranje zadeve prijavljala Rome na nepremičninah v lasti občine, ta pa ni imela statusa stranke v postopku, s tem pa tudi ne možnosti pritožbe. S tožbo

nam je uspelo in občina zdaj ima ta status. To je bila pomembna zmaga na pravnem področju.

Omenil bi še aktivno sodelovanje tako z ravnatelji osnovnih šol kot z Inšpektoratom za šolstvo, s Centrom za socialno delo, Zavodom za zaposlovanje ... Pišem pobude na vse možne institucije. Večkrat sem se osebno angažiral pri reševanju konkretnih težav glede obiskovanja oz. izostankov romskih otrok v šoli. Dosegel sem, da so Romi v romskih naseljih začeli bolj redno plačevati porabo vode in tudi elektriko. Tega je bilo res veliko in vsega ne morem opisati, kakor tudi ne aktiv-

nosti, ki sem jih v zvezi s tem opravil kot poslanec.

V zadnjem mandatu sem spisal številne predloge, pobude in vprašanja pristojnim v obeh vladah, bil eden od ustanoviteljev pododbora za spremljanje romske tematike, njen začasni predsednik, predlagatelj ustanovitve delovne skupine na vladi za reševanje omenjenih izzivov, podpiral vse zakonske rešitve, ne glede na to, ali jih je pripravila opozicija ali koalicija.

Zavedam se, da so problematika ne izginja, zato bom, če bom izvoljen, tudi v novem mandatu aktivno nadaljeval delo na tem področju.

Predrag Baković

Sarine dobrote - Dobrote za dušo

- 🍰 Sarini štrudlji (jabolčni, borovničev, skutin)
- 🍰 Kremšnite 🍰 Kočevske bombice 🍰 Šamrole
- 🍰 Potice 🍰 Gibanica 🍰 Več vrst piškotov 🍰 Breskvice
- 🍰 Torte 🍰 Princes krofi 🍰 Ježki 🍰 Popcakes-i

SARA OSTERMAN S.P.
Trg Zbora Odposlancev 59
1330 Kočevje

☎ 041 991 158
✉ sara@sarinedobrote.si
🌐 www.sarinedobrote.si
📱 fb.com/sarinedobrote

DELOVNI ČAS

PON - PET 9.00 - 17.00
SOB 9.00 - 13.00

Lokalno. Domače. Slovensko

Duševno zdravje in stigma

Duševno zdravje je neločljiv del našega celotnega zdravja. Je mnogo več kot le odsotnost duševnih bolezni. Duševno zdravje sestavljajo področja, kot so naše notranje psihično stanje, sreča, zadovoljstvo, samospoštovanje, odnosi z drugimi, vsakodnevno delovanje ter sposobnost, da obvladujemo svoje življenje in se uspešno soočamo z izzivi ter problemi.

Med svojim življenjem ima vsak izmed nas lahko težave na enem ali več področjih duševnega zdravja. Kadar težave pomembno ovirajo naše vsakodnevno delovanje, govorimo o duševnih motnjah. Med najpogostejšimi duševnimi motnjami sodobnega časa so stresne motnje, tesnoba in depresija. V Centru za krepitev zdravja in Centru za duševno zdravje Kočevje si z različnimi aktivnostmi in programi prizadevamo za krepitev duševnega zdravja svojih občanov ter za zgodnje prepoznavanje in obravnavo duševnih težav.

Kako sploh pride do težav v duševnem zdravju? Vsakodnevno se srečujemo z raznovrstnimi ovirami, težavami ali celo kriznimi situacijami. Od vrste dejavnikov znotraj in zunaj nas pa je odvisno, kako se bomo nanje odzvali. Večinoma nam uspe težave dobro obvladovati – lahko pa vodijo tudi v duševno stisko. Vsaka duševna stiska seveda še ne pomeni duševne bolezni. Vsi občasno doživljamo skrb, negotovost, strah, tesnobo, nemoč, žalost, jezo in še vrsto drugih neprijetnih občutkov, ki so povsem normalni. Ko pa tako poslabšano počutje postane kronično, ko pride do resnih težav s samopodobo, težav v odnosih z drugimi ljudmi in pri spoprijemanju z vsakdanjimi problemi, do zmanjšane odpornosti proti stresu ali celo do nezmožnosti skrb zase – temu stanju pravimo duševna motnja.

Duševna motnja je oznaka za bolezen, ki so jim skupne različne kombinacije bolezensko spremenjenega mišljenja, čustvovanja, zaznavanja in vedenja. Zaradi teh simptomov oseba slabše funkcionira in se manj učinkovito spop-

rijema z vsakdanjimi problemi. Poznamo vrsto duševnih motenj. Med najpogostejše spadajo stresne, anksiozne ter depresivne motnje, ki se pogosto pojavljajo skupaj. Za stresne motnje so značilne pretirana utrujenost, občutek preobremenjenosti, razdražljivost in pomanjkanje energije. Za anksiozne motnje so značilne predvsem zaskrbljenost, napetost, nenehen strah, živčnost in podobno. Medtem ko so pri depresivnih motnjah pogosto prisotni kronična potrtnost, žalost, občutek nemoči in izguba zanimanja za stvari, ki so nas prej veselile.

Kako pa duševne motnje zdravimo? Duševne motnje zdravimo na različne načine. Lahko jih s prilaganjem in spreminjanjem življenjskih okoliščin, urejanjem odnosov s pomembnimi osebami, s podporo bolniku in njegovim bližnjim, z edukacijo o bolezni in zdravljenju, s psihoterapijo ali psihiatričnimi zdravili. Najpogostejše in najučinkoviteje zdravimo s kombinacijo vsega naštetega. Na žalost pa osebe pomoč iščejo dokaj pozno – šele takrat, ko jim simptomi pomembno onemogočajo vsakodnevno funkcioniranje. Vendar bi zgodnje zdravljenje v fazi, ko so simptomi še blagi ali zmerno izraženi, privedlo do bolj ugodnega poteka in izida bolezni.

Kaj nas najpogostejše ovira pri iskanju pomoči? Pogosto osebe, ki se soočajo s težavami na področju duševnega zdravja, ne poiščejo pomoči zaradi pričakovane diskriminacije. Skrbi jih, kaj bodo rekli drugi. Tem predsodkom, stereotipom in negativnim stališčem, ki predstavljajo veliko oviro pri iskanju pomoči, pravimo stigma. Stigma, povezano z duševnimi boleznimi in iskanjem pomoči zanje, v številnih raziskavah po svetu najpogostejše navajajo kot dejavnik tveganja, ki zniža verjetnost, da bo oseba poiskala strokovno pomoč, kljub resnim posledicam, kot so povečano trpljenje, slabši zdravstveni izidi, razpad partnerstva ali družine, izguba skrbništva nad otroki itd.

Kaj pa, če te predsodke ponotranjimo? Poleg stigme, ki jo za nas predstavlja okolje, lahko ta negativna stališča in predsodke tudi ponotranjimo. Ta pojav imenujemo samostigma. Samostigma privede do občutkov strahu, sramu, osamljenosti ter doživljanja samih sebe kot nesposobnih, manjvrednih, šibkih ali slabših. To posledično zmanjšuje naše samospoštovanje, samozaupanje in samozavest, kar poslabšuje že obstoječe težave ter nas ovira pri iskanju pomoči. Pomembno je, da se ovir pri iskanju pomoči zavedamo in da kljub temu poskrbimo za

svoje zdravje in dobro počutje, da ne pride do poslabšanja.

Kaj lahko za svoje duševno zdravje storimo sami? Na sliki je predstavljen nekaj napotkov, ki so pomembni pri skrbi za svoje duševno zdravje.

Kje poiskati strokovno pomoč?

Kadar opazimo, da nastalih težav sami ali ob pomoči drugih ne zmoremo razrešiti in nas obremenjujejo do te mere, da vidno poslabšujejo naše razpoloženje, mišljenje in vedenje, je zaradi njih slabše naše vsakodnevno delovanje, odnosi z bližnjimi in kakovost življenja, je smiselno poiskati tudi strokovno pomoč. Strokovno pomoč pa lahko poiščemo tudi prej, ko težav še ni, in sicer v obliki psihoedukacijskih delavnic, srečanj in pogovornih ur.

Obrnete se lahko na:

- Center za krepitev zdravja Kočevje – primarno preventivna dejavnost (01 893 90 56, ckz@zdkocevje.si)
 - Center za duševno zdravje odraslih Kočevje – pomoč pri duševni stiski (040 591 511, dusevno.zdravje@zdkocevje.si)
- Katja Sušelj, mag. psihologije, Center za krepitev zdravja Kočevje in Center za duševno zdravje odraslih**

Foto: Sent.si

HUD-PA®KET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.
Bršljanova pot 4 1330 Kočevje
gsm 031 653 361 e hud.parket@gmail.com

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS
8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS
041-532-666
podpora@vidrih.si
www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitvev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitvev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Vsi v mesto! ni le projekt, ampak predvsem proces

Projekt Vsi v mesto! se je začel tik pred koncem leta 2019 kot nadaljevanje daljšega procesa prenove središča Kočevja. S projektom je občina želela povezati ukrepe urbane prenove s prebivalci in izvajalci lokalnih storitev ter jih dejavno vključiti v oživljanje mestnega jedra. Izjemnost projekta je v tem, da omogoča izvajanje procesa, ki povezuje družbene, fizične in organizacijske vidike prenove mestnega jedra. Občina Kočevje s projektom nadgrajuje svoje enkratno razumevanje procesa urbane prenove, zagotavlja sredstva, čas in strokovno podporo za usklajevanje interesov v procesu oblikovanja novih rešitev

druženje potekal proces spoznavanja z mestom in ljudmi skozi analize, terenska opazovanja, pogovore, sprehode, javne in spletne razprave ter snovanje prvih malih intervencij za oživljanje praznih izložb in sprememb prometne politike. Proces je skozi oblikovanje skupnega razumevanja stanja povezal glavne akterje pri oživljanju mesta, pritegnil k sodelovanju več kot 500 prebivalcev prek dveh javnih razprav in dveh spletnih anket, ključne deležnike pa skozi 11 intervjujev in 3 delavnice. Izvajalci smo poleg priprave študij, analiz, preglednih kart in dokumentov kljub epidemiji opravili kar 45 terenskih dni. Proces je bil podprt z

sprožila vrsto odzivov, tako dobrih kot slabih, o njej smo veliko spraševali prebivalce prek anket, septembra pa smo se o tem pogovarjali tudi na razpravi v KCK. Zahtevala je več mesecev intenzivnih priprav, opravili pa smo tudi temeljito ovrednotenje učinkov, ki je omogočilo, da je bilo mesto letos spomladi mnogo bolj pripravljeno na podobno zaprtje zaradi gradnje novih kolesarskih stez skozi mesto. Čeprav lani spomladi zaradi epidemije ni bilo mogoče načrtovati veliko dogodkov, pa so ulični prostor brez avtomobilov hitro posvojili najmlajši in starejši, ki so sicer pri urejanju prometa največkrat spregledani.

razpravami. Zaposlovalce, šole in vrtec smo ob tem tudi na različne načine podprli pri spremembah potovalnih navad v tem času.

Pomembno delo pa je letos potekalo tudi pri razvoju vsebin v javnem prostoru. Program Žive ulice Zavoda Kočevsko bo močno okrepil dogajanje v javnem prostoru, v pripravi sočasne instalacije v javnem prostoru, v okviru projekta Urbact iPlace poteka natečaj za tematske stenske poslikave, v teku je nov zagončasne uporabe nekaterih praznih prostorov.

V ozadju vsega teče redna in neprestana interna komunikacija med delovno skupino in občino - nabrali

Foto: Nik Vidmar

ter tako omogoča povezovanje in sodelovanje širokega kroga akterjev pri izvajanju ukrepov v praksi.

Ko se je projekt začel, je bila naloga izvajalcev, da z vključevanjem prebivalcev in predstavnikov občine pripravimo akcijski načrt za trajnostno urbano regeneracijo in novo prometno politiko, da podpremo njegovo izvajanje z izvedbo začasnih intervencij v prostoru, predstavnikom občinske uprave in relevantnih deležnikov pa omogočimo razvoj znanj in kompetenc za sodelovanje.

Projekt že skoraj od samega začetka spremljajo okoliščine epidemije, ki ves čas spreminjajo okvir za izvajanje projekta in otežujejo izvajanje in načrtovanje aktivnosti. Leta 2020 je tako ob omejenih možnostih za

intenzivnim komuniciranjem zlasti prek Facebook strani Vsi v mesto!, neposrednim obveščanjem v javnem prostoru in z rednim objavljanim prispevkov v časopisu Kočevska ter stalnim sodelovanjem in z izobraževanjem zaposlenih na Občini.

Pripravljalni del projekta se je zaključil s sprejetjem Akcijskega načrta za trajnostno urbano regeneracijo mestnega jedra. V dokumentu smo si z deležniki zastavili sedem ciljev in opredelili 22 aktivnosti za njihovo uresničenje, ki odtlej usmerjajo dejavnosti občine in drugih akterjev v procesu oživljanja mesta. Najbolj vidna aktivnost v letu 2021 je bila poskusna prometna ureditev središča mesta maja in junija, na katero se je navezovalo tudi več drugih aktivnosti akcijskega načrta. Ureditev je

Na poskusno prometno ureditev so se navezale tudi druge aktivnosti akcijskega načrta, kot so dodatna urbana oprema, parklet, igre v javnem prostoru ali glasba na prostem. A ob tem je že lani tekla v mestu tudi vrsta drugih aktivnosti, kot so načrtovanje novih prizorišč ob Rinži in skate parka, že drugo leto teče tudi program podpore malim pobudam občanov za urejanje skupnih površin, svoj prostor v središču mesta pa so uspešno pridobili tudi mladi.

Letos sta bili ključni del procesa priprava akterjev na gradbena dela v središču mesta in podpora občini pri oblikovanju možnih scenarijev urejanja prometa med zaporami, kar je spremljalo intenzivno vsebinsko komuniciranje, podprto z javnimi

smo že več kot 250 strani delovnih zapiskov ožje ekipe Vsi v mesto! – ter tudi stalno javno komuniciranje o posameznih aktivnostih. Med drugim se je nabralo že 20 člankov za pričujoči časopis. Vse to kaže, da je oživljanje mestnega jedra predvsem proces, ki temelji na zavzetem povezovanju številnih lokalnih akterjev in zahteva veliko vztrajnosti.

Tako kot se v Kočevju oživljanje mesta ni začelo s projektom Vsi v mesto! se z njim tudi ne bo končalo. Je pa projekt omogočil intenziviranje aktivnosti, njihovo osredotočanje v skladu s skupnim načrtom ter predvsem produktivno povezovanje zelo pestrega kroga lokalnih akterjev.

Marko Peterlin

Kresovanja in mlaji ob prazniku dela

Mlaji, ki jih postavljamo po državi v čast prazniku dela, imajo dolgo tradicijo, njihov namen pa se je čez čas spreminjal. Kot znamenje osebne počastitve so poimenovani po maju, ki je v 16. stoletju predstavljal zgolj zelene listnate veje. Bil je simbol pomladnega praznovanja in ljubezenske naklonjenosti, povezan pa je bil tudi z jurjevanjem. Pozneje se je praznovanje pomladi združilo z mednarodnim delavskim praznikom, ki ga v Sloveniji praznujemo 1. in 2. maja. Ta praznik pa tradicionalno zaznamujejo tudi množična kresovanja.

Korenine praznika dela segajo v leto 1886, ko so delavci v Združenih državah Amerike zahtevali osemurni delavnik. Na začetku maja so pripravili splošno stavko, kljub uvodoma miroljubnim protestom pa je v Haymarketu v Chicagu prišlo do nemirov, v spopadu pa je bilo ubitih več ljudi. Vsakoletne demonstracije na 1. maj v spomin na čikaške dogodke so prerasle v proslave, ki so postale oblika delavskega boja.

Prvi maj je bil eden izmed bolj popularnih praznikov tudi na Slovenskem, kot državni praznik pa je uzakonjen od leta 1948. Praznovanje praznika dela se je že leta 1890 začelo tudi na ozemlju današnje Slovenije, takrat so prve proslave potekale v Ljubljani, Celju, Mariboru, Trstu, Beljaku in Celovcu. Delavce in delavke je tedaj zaradi boja za svoje pravice oblast zatirala, prvomajskemu praznovanju pa niso bili naklonjeni niti mediji. Uvod v praznovanje dneva dela so bile prošnje delavcev, naj jim delodajalci dovolijo prost delovni dan ali vsaj pol dneva, večina delodajalcev pa je tem tovrstnim prošnjam ugodila od leta 1895. A pomembno je izpostaviti tudi, da je mnogo delavcev zaradi udeležbe na praznovanju izgubilo zaposlitev.

1. maj se je tradicionalno začel z budnico delavske godbe, ki so jih imela vsa industrijska središča ali večji obrati, sledili pa so ji slavnostni sprevodi lepo oblečenih delavcev, ki so se s sorodniki in prijatelji odpravili na bližnji hrib in v gozd. Tam so se najprej udeležili delavskega shoda, temu pa je sledila veselica s pijačo, jedačo in plesom. Delavci so nosili v gumbnicah rdeče nageljne in prvomajske značke. Pstavljali so mlaje, simbole svobode. Na bližnjih hribih so kurili kresove, v sprevodih pa nosili zastave.

Zgodovina mlajev na Slovenskem

Na naših tleh poznamo več različnih vrst mlajev ter več teorij o izvoru šege postavljanja mlajev, vsem pa je skupno to, da naznanjajo praznovanje. Mlaj je lahko le manjša okrašena veja, ena oblika mlaja je tudi velikonočna butara. Mlaj je lahko manjše drevo, ki ga nosi več oseb, kakor poznamo v jurjevskem sprevodu, lahko pa ve-

lika smreka, ki ponosno stoji sredi vasi ali mesta.

Nekatere teorije govorijo o tem, da je postavljanje mlaja predkrščanskega izvora in pomeni čaščenje ponovne pomladanske rasti drevesa, ki je od pozne jeseni in skozi vso zimo bilo suho in mrtvo.

Foto: Unsplash.com

Najstarejši zapisi in upodobitve mlajev segajo v 13. stoletje, ko je francosko visoko plemstvo ob majskih praznovanjih prirejalo igre in plese ter izlete v gozdove, od tam pa so se vračali z okrašenimi ozelenelimi vejami ali manjšimi drevesci. Navada je bila splošno razširjena med plemstvom. V toku zgodovine je postavitve mlajev obveljale kot praznovanje, vendar ni bilo več vezano le na majska praznovanja pomladi, ponovnega rojstva ter ljubezni, temveč tudi kot osebni ali družbeni praznik. Mlaji so se postavljali ob pomembnih dogodkih in praznovanjih družbe ali osebnih dosežkih posameznikov. Tako so velike mlaje postavljali na primer ob vojaških zmagah ali odkritju spomenikov, danes pa se velikokrat postavijo ob praznovanju poroke ali abrahama.

Kot v svojem delu Razvoj mlajev in mlajev na Slovenskem zapisuje etnolog dr. Gorazd Makarovič, so se maji na Slovenskem uveljavili vsaj v poznem srednjem veku, iz njih pa so v znak posebne počastitve nastali mlaji. Obe kulturni prvini

sta se uveljavljali v cerkveni tradiciji, postopoma pa so vstopali tudi v kulturo kmečkega prebivalstva, mlaji sicer šele po uveljavljanju kmečkih pravic do gozda v 19. stoletju. S časom in v različnih družbah so se spreminjali tudi pomeni mlajev. V zgodnjem novem veku so

ca maja. Mlaje so postavljali tudi kot izraz posebne naklonjenosti dekletom, naznanjali pa so tudi kraj praznovanja, ki je bil na ta način viden že od daleč. Pozneje je takšen pomen mlaja tudi znak upada, ker pa so dobivali tudi narodnozavedni pomen, so postajali vse bolj množični. Danes imajo mlaji, tako Makarovič, precej drugačen in manjši pomen, kot so jih imeli kmečki mlaji v 19. stoletju ali v drugi polovici 20. stoletja.

Kres kot simbol upora

Na predvečer mednarodnega praznika dela po Sloveniji tradicionalno zagorijo številni manjši in večji kresovi. Kurjenje kresov, pospremljeno z govori, veselicami in postavljanjem mlaja, predstavlja dolgoletno tradicijo po celotni državi, čeprav zadnji dve leti organiziranih dogodkov zaradi epidemije ni bilo. Kresovanja so del naše kulturne dediščine, ki sega daleč v zgodovino, vse do poganskih časov. S kurjenjem ognja naj bi simbolično pomagali Soncu, da bi zasijalo z vso svojo močjo, po ljudskem izročilu pa naj bi imela kresna noč – ob prazniku svetega Janeza Krstnika, ki goduje 24. junija, praznuje pa se večer pred tem – izjemen pomen. Ljudje naj bi v njej slišali govoriti živali, posebno moč pa naj bi v tej noči pridobile tudi nekatere rastline.

Pozneje se je z gibanjem za delavske pravice pomen kresovanj spremenil in dobil drugo noto. Na predvečer praznika dela so delavci s kurjenjem kresov tudi z vizualnimi orodji opozarjali na svoje pravice. Kresovi so tako služili kot komunikacijsko orodje, kot takšne pa so kresove uporabljali že pred tem, recimo med turškimi vpadi, kjer so imeli kresovi vlogo signalizacijskih naprav.

Neja Jerebičnik

OBNOVLJENI ORIGINALNI

TONERJI

kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno

BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje

www.bps.si

mikec.bastar@siol.net

041 690 440

01 89 50 490

 INTERSOCKS

OUTLET

INDUSTRIJSKA PRODAJALNA

crocs™ & SOCKS

sreda, od 16h – 19h

petek, od 10h – 19h

Intersocks | Reška cesta 29, 1330 Kočevje

 SEAT

Prepusti se ji.

Pred vami so nova doživetja.

Za začetek **obiščite Joras center** in spoznajte vsestransko zmogljivost nove SEAT Arone, ki vam poleg navdihujočega dizajna in najsodobnejše tehnologije prinaša tudi prihranek **do 1.800 €¹** in kasko **za 1 €/mesec²**.

Nova **SEAT**
Arona

Povprečna poraba goriva 6,2 – 5,3 l/100 km, povprečne emisije CO₂ 140 – 103 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6 DG. Emisije NOx: 0,0431 – 0,0218 g/km. Emisije trdih delcev: 0,00030 – 0,00014 g/km. Število delcev: 0,00114 x 10¹¹ – 0,00003 x 10¹¹. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. ^{1/2}Več na www.seat.si in www.porscheleasing.si.

JORAS CENTER d.o.o., Ob železnici 7, 1310 Ribnica, T: 01 836 90 40

joras-center.si

Saša Fuis: POGLEDunstaged.

"Kdor si bo vzel dovolj časa za ogled razstavljenih fotografij, se skozi mesto in njegove zakotne predele pa tudi od vasi do vasi ne bo več gibal enako kot prej. Drugačen bo tudi njegov pogled: postal bo ostrejši in pozornejši," je svoje razmišljanje o fotografijah Saše Fuisa v katalogu ob razstavi, ki je bila na ogled postavljena konec preteklega leta v Novem mestu, zapisal nemški umetnostni zgodovinar D. W. Dörrbecker.

Gostujoča razstava Dolenjskega muzeja, ki je trenutno na ogled v Kočevju, predstavlja le drobec celotnega Fuisovega fotografskega opusa. V Likovnem salonu je narejen radikalen izbor, ki šteje 16 fotografij. To so visokoresolucijske barvne fotografije nenavadno monumentalnih formatov, ki jih za fotografijo nismo najbolj vajeni. Lani, ko je bil na ogled postavljen retrospektivni izbor v Novem mestu, je razstava vsebovala več kot 60 Fuisovih fotografij.

Kljub res ozkemu izboru pa je vseeno predstavljeno bistvo njegovega ustvarjanja. Predvsem Fuisov prepoznavni fotografski slog, njegova osredotočenost na hrupne in množične ulice svetovnih metropol na eni strani ter mirne in kontemplativne prostore na drugi.

Kot je zapisala Katarina Dajčman, kustosinja Dolenjskega muzeja Novo mesto in kustosinja aktualne razstave, gre za tako imenovano ulično fotografijo, ki je nastala v času avtorjevih bivanj in potovanj po državah, kot so ZDA, Kanada, Italija, Španija, Egipt in Kenija. Fotografije, ki zajemajo časovno obdobje osmih let, kažejo na raznolikost tega, kar ga kot opazovalca ljudi in fotografa pritegne ravno takrat, ko se v mestu ne dogaja nič posebnega. Gledalca usmerjajo k dogajanju v družbi, poudarjajo, kar je spregledano, in opozarjajo na tisto, česar običajno ne želimo videti. Ponekod se osrednji nabor fotografskih podob razširi s pokrajinskimi motivi, drugje s posamičnimi interjerji, včasih v arhitekturne podobe. Sašo Fuisa zaznamuje predvsem neobičajen pogled na urbano krajino in življenjsko resničnost. Pri svojem delu se izkaže kot izjemno tankočuten opazovalec, ki ga vodita radovednost in dovtetnost za raziskovanje.

Fuis v seriji Pogled unstaged suvereno predstavlja lastno artikulirano podobo vsakdana, v kateri mu je uspelo preseči formalno raven čistih vizualnih učinkov in njim prirejenih pomenov. Njegova ustvarjalna širina se kaže v celoviti izvedbeni angažiranosti ter subjektivnem odnosu do tematike. Vsaka fotografija je nosilec njegove osebne izjave. Razberemo lahko kontrast med fascinacijo nad obljudenimi

Saša Fuis: 50 Shades, NYC, 2015 ©Saša Fuis

Pogled na razstavo v Likovnem salonu Kočevje, 2022 • Foto: PMK

Razstava v Likovnem salonu Kočevje, 2022
Foto: Atelje Iris

ulicami velemest in krajinskimi motivi, ki so prežeti s hrepenejem ter samoto. "Fotografije hrepenenja, ki zazvenijo v molu," jih je označil D. W. Dörrbecker.

Razstavljene fotografije so zgleden prikaz vizualnega raziskovanja vsakdanjega in iskanja lepote, ki se skriva tudi v strah vzbujajočem in pretečem. Vabijo vas, da tudi vaš pogled zdrsi po ulicah, trgih ali zapuščenih industrijskih predelih velikih mest, medtem ko se vozite mimo, ko opazujete in odkrivате fotografske kadre.

Pri Fuisu ne gre za politično motivirane fotografije, ki bi kazale s prstom in zahtevale korenite spremembe življenjskih razmer. Fotografije dobijo politični zagon, ko obiskovalci razstave začnejo razmišljati o svojem lastnem ravnanju in morda celo o tem, da bi se začeli vesti drugače.

Gostujočo razstavo Dolenjskega muzeja Novo mesto spremlja dvojezični katalog s številnimi reprodukcijami ter besedilom kustosinje Katarine Dajčman in nemškega umetnostnega zgodovinarja dr. D. W. Dörrbeckerja.

Nadja Kovačič,
Pokrajinski muzej Kočevje

O avtorju

Slovenski fotograf Saša Fuis (1961) živi in deluje v Kölnu. Diplomirani inženir fotografije od leta 1995 vodi svoj fotografski studio, specializiran za dokumentiranje in digitalizacijo arhitekturnih objektov ter umetniških artefaktov za muzeje, galerije, dražbene hiše in zasebne zbirke. Njegove fotografije odlikuje izraznost, estetika in dovršenost fotografske tehnike.

Kot neodvisni fotograf se posveča različnim avtorskim projektom, s katerimi se predstavlja na razstavah tako v slovenskem kot tudi mednarodnem prostoru. Zanima ga predvsem žanrska fotografija, s katero poskuša na svoj način ujeti trenutke življenja, ki jih prepozna kot pomembne in ki ga kot ustvarjalca spodbudijo k motivnemu eksperimentiranju.

Njegova dela so v javnih in zasebnih zbirkah v Sloveniji in Nemčiji.

Kočevske trafike

Mnogo stavb, lokalov oziroma različnih podob z ulic nas spremlja vsakodnevno. Za številne se šele po določenem času zavedamo, da jih več ni, in niti ne vemo, kdaj so izginile. Tokrat se bomo dotaknili majhnih prodajaln, v katerih so sicer prodajali predvsem časopise in tobak. To so tako imenovane trafike. Te so svoje mesto lahko našle v večjih stavbah ali pa so stale samostojno v obliki kioskov. Kiosk je bil po svojem imenu v prvi vrsti majhen vrtni paviljon, odprt z vseh strani, pozneje pa se je izraz začel uporabljati za majhne stojnice. Pred današnjo stavbo Ljubljanske banke je pred približno 50 leti stal tak paviljon, v katerem je celo Pokrajinski muzej Kočevje razstavil letake o drugi svetovni vojni in NOB.

Letos, ko Slovenija obeležuje Plečnikovo leto, je prav, da omenimo Plečnikovo trafiko na Vegovi ulici v Ljubljani. Zaradi dobre umeščenosti v okolje lahko greste mimo nje, ne da bi jo opazili. Sicer pa si pod besedo kiosk najpogosteje predstavljamo legendarni kiosk K67 slovenskega oblikovalca

Dvojezični izvasek na levi strani razglednice, ki prikazuje sokolsko povorko, opozarja na trafiko, 15. junij 1924 • Foto: hrani PMK

in arhitekta Saše Janeza Mächti-ga. Verjetno se nam je v spomin najbolj vtisnil rdeč, pozneje pa so se pojavile tudi druge barve. K67 je še do ne tako davne preteklosti stal tudi na kočevskih ulicah, na primer pri občinski stavbi, pa pri cerkvi in v Kidričevi ulici. O njegovi popularnosti priča to, da je bilo do konca 90. let prodanih kar 7500, najti pa naj bi ga bilo možno na skoraj vseh celinah. Urejen je bil lahko v časopisni kiosk, tobačni kiosk, v njem so pripravljali in po-

nujali hitro hrano, uredili kopirnice ali pa so poslovale blagajne na parkiriščih. En takih, preurejen v kiosk s hitro prehrano, je stal na zelenici v Gaju in je pomagal nahraniti izbirčne srednješolce. Leta 1970 je K67 postal tudi del prestižne oblikovalske zbirke 20. stoletja newyorškega muzeja za sodobno umetnost MoMA.

Če se ozremo še dlje v preteklost, so bile trafike različnih oblik. To nam kažejo tudi stare fotografije. Tako je bil v bližini kočevske

cerkve postavljen 'jurček' oziroma majhna prodajalna. Če pa sežemo v obdobje pred drugo svetovno vojno, so bile take mini prodajalne v nizu stavb ali pa kot ločen lokal v posamezni stavbi. V nekdanji Petschetovi hiši nasproti cerkve je bila 'tobačna trafika', stisnjena med dva lokala. Tudi na glavnem trgu jih najdemo na obeh straneh ceste. Pri Macherjevi hiši je leta 1940 delovala Lovšinova trafika, pri vhodu pa je bil tudi izvasek za knjigarno. Na drugi strani ceste je bila trafika pri Wuttejevi prodajalni (nekdanji posojilnici in prvi slovenski trgovini Pevc Koželj). S takšnimi malimi prodajalnami so si vsakdanji kruh služili tisti, ki niso imeli sredstev za najem večjih lokalov. Vedno se je našel kakšen kotiček, ki so ga bili lastniki večjih stavb pripravljene oddati za primerno plačilo. Pa tudi tako najemnikom običajno ni šlo najlažje in so se pogosto menjavali, njihova imena pa so danes že večinoma utonila v pozabo. V muzeju bomo veseli kakršnihkoli podatkov o trafikah, ki jih boste delili z nami.

Vesna Jerbič Perko

**MATJAŽ
JUVANČIČ**

Rojen sem leta 1968 v Ljubljani. Stanujem v Zg. Hotiču pri Litiji. Po končani osnovni šoli sem se vpisal na srednjo lesarsko šolo in po srednji šoli na biotehniško fakulteto oddelek za lesarstvo - ing lesarstva. Ob delu sem nato dokončal najprej študij ekonomije in nato še poslovnih ved z nazivom magister poslovnih ved. Od leta 2016 sem zaposlen v podjetju Slovenski državni gozdovi, od februarja 2021 pa sem v podjetju član uprave. Pred tem sem bil zaposlen v delovno intenzivnih panogah na področju lesarstva.

Zakaj kandidatura Kočevje?

Ker želim pripomoči k izboljšanju kakovosti življenja za vse generacije, hkrati pa prispevati k razvoju lokalnega okolja v katerega sem vpet že šesto leto in večino časa preživim v Kočevju.

Na državnem nivoju se bom zavzel:

- ZA pokojnine, varno in dostojno starost
- ZA javno in dostopno zdravstvo
- ZA uveljavljanje temeljev dolgožive družbe
- ZA spoštovanje demokratične ustavne ureditve
- ZA ohranitev zdravega okolja in zeleni razvoj
- ZA pravičnost, solidarnost, spoštljivost vseh deležnikov v družbi in tudi drugih področjih življenja in dela
- Glas ZA je glas proti prodaji narodovega bogastva in glas spoštovanja vseh generacij
- ZA prijaznejšo davčno politiko

Na lokalnem nivoju se bom zavzel ZA:

- pospešitev ureditve prometne povezave (razvojna os 3a Ljubljana -Petrina)
- spodbude države za oblikovanje novih delovnih mest z višjo dodano vrednostjo
- razvoj turistične dejavnosti z poudarkom na vsebini neokrnjene narave
- ureditev razmer pri zdravstveni oskrbi na primarni ravni v občini Kočevje
- pospeševanje stanovanjske gradnje (neprofitni najem, nakup) za mlade in mlade družine
- prioriteta tudi pri podpori, da se uresničijo in zaključijo začetni projekti občin Kočevje

Prepričan sem, da je program stranke DeSUS kvaliteten, saj odgovarja na vse izzive sodobne družbe. V kolikor mi boste 24.4.2022 zaupali svoj glas, vam zagotavljam, da boste v meni dobili sogovornika, ki vas ne bo nikoli razočaral (odprta bo poslanska pisarna, ki bo dostopna vsem enkrat tedensko za pobude in predloge ter pogovor). Želim pomagati pri realizaciji projektov v občini Kočevje in okolici.

Prepričan sem, da bom dolgoletne izkušnje s področja gospodarstva uspešno uporabil pri realizaciji ciljev ki jih navajam.

Sadimo skupaj. Rastemo skupaj.

SREČNO SLOVENIJA!

Kočevsko na sejmu Alpe-Adria

Destinacija Kočevsko se je tudi letos predstavljala na mednarodnem sejmu Alpe-Adria, ki je med 23. in 26. marcem potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Mednarodni sejem Alpe-Adria je letos potekal že 32. leto, letošnja edicija pa je bila posvečena promociji zelenega in aktivnega turizma. Sejem je kot običajno spremljal tudi bogat spremljevalni program.

Destinacija Kočevsko je na svoji stojnici v Marmorni dvorani pod skupno blagovno znamko Kočevsko-Skrivnostni gozd Slovenije predstavila bogato ponudbo trajnostnih in aktivnih doživetij občin Ko-

Na stojnici destinacije Kočevsko smo predstavili našo bogato ponudbo doživetij.

čevje, Kostel in Osilnica, ki v obilju neokrnjene in zelene narave ponujajo številne možnosti za aktivno pre-

življanje prostega časa in brezskrbno počitnikovanje. Obiskovalce naše stojnice je toplo pozdravila tudi naša

nova maskota – medved Berti.

Kot članica Združenja Slovenia Outdoor je bila destinacija Kočevsko prisotna tudi na razstavnem prostoru Slovenske turistične organizacije, kjer je poleg predstavitev turističnih ponudnikov in destinacij potekal tudi zanimiv animacijski program. Na tem razstavnem prostoru je bil letošnji poseben poudarek namenjen aktivnim počitnicam, še posebej kolesarjenju in kolesarskim doživetjem, kar je bila idealna priložnost za predstavljanje pestre ponudbe adrenalinskih aktivnosti in trajnostnih doživetij na Kočevskem.

Nadija Kolmanič

Camp Jezero se ponaša s trajnostnim certifikatom ECOCAMPING

Camp Jezero Kočevsko je v neposredni bližini Kočevskega jezera in vsako leto privabi več domačih in tujih gostov, saj kempiranje in preživljanje časa v bližini neokrnjene narave postaja vedno bolj priljubljena oblika dopustovanja.

Camp Jezero Kočevsko je že od leta 2019 ponosni prejemnik certifikata ECOCAMPING, saj zaposleni v kampu skrbijo za spoštovanje številnih trajnostnih in odgovornih smernic delovanja in upravljanja. Zaradi teh prizadevanj je kamp podaljšanje certifikata ECOCAMPING prejel tudi za letos.

Certifikat ECOCAMPING je posebno priznanje, ki potrjuje dobro delo Zavoda Kočevsko na področju trajnosti ter nakazuje na kakovostno vodenje kampa v skladu z načeli trajnostnega razvoja in ekologije. Hkrati prejem certifikata

Camp Jezero Kočevsko je ena od najbolj priljubljenih nastanitev na Kočevskem.

Foto: Foto Kapele

dokazuje tudi izjemno predanost okoljskim ciljem in delovanje v sožitju z naravo. V kampu je vse urejeno z mislijo na naravo, zaposleni pa posebno pozornost namenijo varovanju naravnih virov ter skupaj z gosti skrbijo za čim

manjši negativni vpliv na okolje.

Camp Jezero Kočevsko je idealno izhodišče za izlete v neokrnjeno naravo Kočevske in poleg PZA-postajališč in parcel za šotore ponuja tudi prenočitve v lesnih glamping hišicah. V kampu

je na voljo tudi servisni objekt s sanitarijami, pralnico, opremljeno kuhinjo ter jedilnico. Za najmlajše obiskovalce je v kampu urejeno tudi igrišče.

Recepcija kampa med turistično sezono služi tudi kot turistično-informacijski center, ki ga obiskovalci destinacije Kočevske lahko obiščejo za nakup lokalnih spominkov ali če iščejo kakršne koli informacije o izletih, doživetij in aktivnostih pri nas.

V lanske sezoni smo v Campu Jezero Kočevsko, v primerjavi z letom pred tem, zabeležili skoraj 80-odstotno povečanje prenočitev, zaradi svoje izjemne lokacije in bogate ponudbe pa se tudi letos nadejamo dobre sezone. Letošnjo sezono bo Camp Jezero Kočevsko svoja vrata odprl 15. aprila.

Nadija Kolmanič

Uporaba sistema KOLU letos brezplačna

S koncem meseca marca smo po Kočevju na postaje za izposajo mestnih koles KOLU že namestili kolesa, ki so tako ponovno na voljo, namenjena pa so izposoji občanom in obiskovalcem Kočevja.

Letos po Kočevju nastajajo številne nove kolesarske steze, izvajajo pa se tudi druga dela, zato je uporaba sistema KOLU letos za vse uporabnike BREZPLAČNA.

Sistem izposoje mestnih koles KOLU je idealen za dostop do središča mesta, postaje za izposajo in vračilo koles pa so nameščene na sedmih različnih lokacijah v bližini ključnih institucij, kar olajša dostop do njih in opravke po centru mesta, s kolesi pa lahko

Kolesa sistema KOLU vam bodo olajšala mobilnost po mestu Kočevje.

Foto: Foto Kapele

raziskujete tudi druge relacije, kot je npr. Kočevsko jezero. Kolesarjenje je tudi ena od najbolj zelenih in trajnostnih oblik mobilnosti

ter tudi zelo priljubljena oblika rekreacije.

Vsakemu uporabniku sistema KOLU skupaj pripada 14 ur

tedenske uporabe, članarino pa lahko podaljšate ali sklenete v Kulturnem centru Kočevje (na blagajni Kavarne KCK), v TIC-u Železniška postaja Kočevje, v TIC-u v Hostel Bearlog, v TIC-u Jezero ali na blagajni Občine Kočevje.

Več informacij o sistemu izposoje koles KOLU je na voljo na spletni strani destinacije Kočevsko, na podstrani KOLU (<https://www.kocevsko.com/sl/kolu/>). Na tem naslovu si lahko ogledate tudi nov video o tem, kako preprosta je uporaba sistema KOLU, ki smo ga pripravili z željo, da bi uporabo še bolj približali čim večjemu številu uporabnikov.

Nadija Kolmanič

Da ne boš sama

Kočevska ljubiteljska gledališka skupina KUD Jazbec in prijatelji se je po koronskem premoru vrnila na odre. Po dveh predstavah, ki sta bili deloma ali v celoti avtorski, so letos uprizorili dramo *Da ne boš sama* mlade in uveljavljene avstrijsko-hrvaško-bosanske dramatičarke Selme Parisi.

"Že nekaj let sodelujemo s srbsko režiserko Anđelko Nikolić, leta 2019 nam je posredovala dramo, ki nas je takoj prevzela," je povedala vodja KUD Jazbec in prijatelji Andreja Mlekuž, ki je tudi odigrala glavno vlogo. Predstavo je režiral Gašper Jarni: "Po prejšnjih izkušnjah smo se zaradi vseh logističnih težav, ki spremljajo številčnejše igralske skupine, odločili, da hočemo čim manjšo komorno zasedbo." Ker je gledališko delo prekinila epidemije korone, so se postavitve lotili postopoma in jo izpopolnjevali dve leti. Dramo so tudi sami prevedli, k izvedbi pa je Jarni pritegnil tudi prijatelje z gledaliških odrov. Pod scenografijo se je podpisal Sven Štralleger, kostumograf predstave je Andrej Vrhovnik, poleg Andreje Mlekuž

Foto: Žarko Nanjara

v drami nastopajo še Suzana Puš, Tilen Štirn ter Jožica Grmič.

Selma Parisi je avtorica številnih strokovnih del s področja gledali-

šča, kritičarka, avtorica dramskih in književnih besedil ter scenaristka.

Drama *Da ne budeš sama* je leta 2019 na natečaju EURODRAM

BCMS za izvirna dramska dela osvojila drugo mesto ter bila izdana v zbirki kratkih zgodb, v obliki radijske igre so jo lahko že slišali poslušalci hrvaškega nacionalnega radia, svojo krstno gledališko uprizoritev pa je doživela prav na kočevskih odrih. Sodobna drama je del trilogije, v kateri se avtorica posveča medčloveškim odnosom v bližnji prihodnosti ter se dotika tem, kot so starost, osamljenost in ljubezen, ki ji avtorica kot protiutež in eno od možnih rešitev postavi metno inteligenco. V predstavi je tako poleg dramskih zapletov tudi prostor za komične trenutke.

Dramo kočevskih ljubiteljskih igralcev si bodo lahko ogledali tudi v naši pobrateni občini Dolina pri Trstu, kjer bo decembra večja kulturna izmenjava, KUD Jazbec in prijatelji pa načrtujejo čim več ponovitev. "Iz svojih selektorskih časov imam veliko kontaktov, zato se bom maksimalno angažiral, da bomo dramo čim večkrat odigrali," pravi Gašper Jarni in dodaja, da bi bila to najboljša potrditev vestnega dvoletnega dela.

Žarko Nanjara

14

**PREDRAG
BAKOVIĆ**

DRUGAČE
voli.sd

Podjetje Akrapovič se lahko pohvali s tehnično podporo več kot 150 svetovnim prvakom!

Pridruži se nam na dirki do novih naslovov svetovnih prvakov, postani del ekipe in prispevaj k novim zmagam kot:

LOKACIJA ČRNOMELJ:

- ✓ **VARILEC-SESTAVLJALEC**
- ✓ OPERATER NA KRIVLJENJU
- ✓ OPERATER NA CNC STROJIH
- ✓ STRUGAR
- ✓ DELAVEC V PROIZVODNI PREPREG
- ✓ DELAVEC NA RAZREZU
- ✓ DELAVEC V POLIRNICI
- ✓ VZDRŽEVALEC

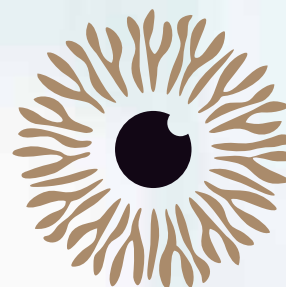
LOKACIJA IVANČNA GORICA:

- ✓ **PROTOTIPNI VARILEC-SESTAVLJALEC**
- ✓ OPERATER NA KRIVLJENJU
- ✓ TEHNOLOG VZDRŽEVANJA
- ✓ VZDRŽEVALEC

Ne zamudi ponujene priložnosti in nam posreduj vlogo z življenjepisom na razpis.proizvodnja@akrapovic.com

www.akrapovic.com/zaposlitev

PRESKAR
OČESNI CENTER

Novo mesto
07 332 41 44

Ljubljana
059 342 915

Kočevje
059 342 913

Ribnica
059 342 914

KONCERT ZA DOBER NAMEN

PIHALNI ORKESTER KOČEVJE

ŠPORTNA
DVORANA KOČEVJE
PETEK, 6.5.2022 OB 20^h

GOSTI:
Oto Pestner, Alenka Godec,
Tadej Tomšič, Erik Šuler,
Klapa Šufit

Rotary Klub
Kočevje

triglav

OBČINA KOČEVJE

Nakup vstopnic: blagajna Kulturnega centra Kočevje,
Mestna kavarna, spletna prodaja na mojekarte.si
in eno uro pred koncertom v Športni dvorani Kočevje

RENAULT E-TECH HIBRIDNI

že za
169 € na mesec*
5 let podaljšanega jamstva**
8 let jamstva na baterijo

*Mesečni obrok velja za model Renault CLIO evolution E-Tech 145 hibrid in začetno maloprodajno ceno 19.990 €, ki že vsebuje redni popust v višini 500 € ter dodatni Fleski popust v višini 400 €, ki velja ob nakupu z Renault Financial Services. Informativni izračun je narejen na dan 22. 3. 2022. Informativni izračun za skupni znesek kredita v višini 6.018,33 € je narejen za dobo odplačila 48 mesecev in upošteva nespremenljivo obrestno mero 4,49 % in plog v višini 5.475,92 €. EOM je 5,80 % in se lahko spremeni, če se spremeni katerikoli element vizračunu. Kreditotjemalec vrne kredit v 48 mesečnih obrokih v višini 169,00 € in z zadnjim povišanim obrokom v višini 8.495,75 €. Skupna finančna obveznost, ki jo mora odplačati kreditotjemalec, brez všteteplačanega pologa, znaša 17.095,39 €, od tega znašata zavarovalna premija 197,36 € in strošek odobritve kredita 290,28 €. Fleksi akcija je pogojena s sklenitvijo obveznega in osnovnega kasko zavarovanja vozila za celotno dobo financiranja pri eni izmed slovenskih zavarovalnic. Kupec lahko ob koncu financiranja izkoristi možnost prodaje vozila koncesionarju, ki mu je prodal vozilo, po vnaprej določenih pogojih. Velja ob nakupu z Renault Financial Services. **Ob nakupu vozila z Renault Financial Services kupec prejme brezplačno podaljšano jamstvo (5 let ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej). Navedena maloprodajna cena (MPC) je neobvezujoča priporočena cena in vključuje 22-odstotni DDV in DMV. Poraba pri mešanem ciklu: 4,1-5,2 l/100 km. Emisije CO₂: 93-118 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFULL. Emisija NO_x: 0,0023-0,0061 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Prizdržujemo si pravico do napak. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d. o. o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča

renault.si

TPV AVTO

07 39 18 114

DACIA

PREPROSTO VSE

NOVI DACIA JOGGER

BIGGER, COOLER, JOGGER*

NAJDOSTOPNEJŠI
7-SEDEŽNIK NA TRGU

*VEČJI, BOLJŠI, JOGGER

Poraba pri mešanem ciklu: 5,6 - 7,8 l/100km. Emisije CO₂: 119-138 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFull. Emisija NO_x: 0,0122-0,0292 g/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Prizdržujemo si pravico do napak. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1511 Ljubljana

Dacia priporoča

   DACIA.SI

TPV AVTO

07 39 18 114

Kako mladim približati lokalna podjetja

Kočevska podjetja se podobno kot podjetja po drugih krajih Slovenije vse bolj ukvarjajo s pomanjkanjem ustreznega kadra, saj ne navdušujejo mladih za poklice, povezane z njihovo dejavnostjo. Zato smo v okviru projekta Partnerstvo za spremembe v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo in AmCham Slovenija naslovili izziv Kako mladim približati lokalna podjetja.

"Z Ameriško gospodarsko zbornico smo najprej pozvali njihove mlade aktivne člane, da predlagajo, kako se tega lotevajo v njihovih podjetjih in kaj so oni pogrešali glede povezovanja z lokalnimi podjetji pri svojem odraščanju. Želimo zasnovati aktivnosti, ki bodo pripomogle k večji povezanosti mladih in lokalnih podjetij," razlaga Marko Stijepić, direktor Podjetniškega inkubatorja Kočevje.

K izzivu so pristopili člani združenja AmCham Young Professionals. Razdeljeni v štiri ekipe so predstavili sveže ideje, kako bi se lotili reševanja perečega problema. Mlade je treba spodbujati skozi

različna starostna obdobja. Tako smo dobili uporabne in konkretne predloge, kako približati poklice

Foto: arhiv LU Kočevje

osnovnošolcem, mladostnikom in študentom. Podjetja lahko samoiniciativno vabijo mlade na interaktivni obisk in jim omogočajo menjavo vlog. Naredijo zabavne

izzive in pripravijo prostore za eksperimentiranje. Približajo se jim lahko tudi na neposreden

način – skozi sponzorstva športnih in drugih dogodkov. Vsaka ekipa je poudarila, da morajo podjetja aktivno komunicirati z mladimi. Pomembna je predvsem dosle-

dnost pri izvajanju načrtovanih dejavnosti.

"Vsaka ekipa je predstavila svojevrstno rešitev izziva. S številnimi aktivnostmi se trudimo vzpostaviti vez med mladimi in podjetji. Nekatere izmed aktivnosti so job shadowing, Festival poklicev, Karierni sejem, predstavitev zgodb uspešnih oseb. Za uspeh bomo morali še bolj povezati motivirane mlade, aktivna podjetja, šole, občine z našim centrom," pove Maja Rupnik, vodja kočevske enote Kariernega centra za mlade, ki deluje v okviru Podjetniškega inkubatorja Kočevje. "Zato vabimo podjetnike in posameznike, da začnejo aktivno razmišljati, kako bodo v svoje vrste pritegnili nove generacije, mi pa smo tu lahko v veliko pomoč."

Na tem mestu pozivamo vse zainteresirane delodajalce lokalnega okolja, da kontaktirajo Karierni center za mlade (maja.rupnik@lu-kocevje.si) in se že danes vključijo v pilotni projekt reševanja omenjenih kadrovskih izzivov.

Dijana Arh

Karierne delavnice

Karierna pot, po kateri hodimo z užitkom, je sanjska pot. S tem se 9. marca ni strinjala večina slovenskih učiteljev, ki se je udeležila splošne stavke v vzgoji in izobraževanju. V Kariernem centru za mlade pa smo zaznali priložnost, da prosti dan učencev popestrimo s kariernimi barvami. In tako je v rekordno hitrem sodelovanju zaposlenih strokovnih sodelavcev Podjetniškega inkubatorja in Ljudske univerze Kočevje nastal vsebinsko čudovit karierni dan, ki ga je vredno ponoviti.

Namenjen je bil učencem vseh triad, saj so se na kariernem pladnju znašle tri inovativne delavnice. Po poti raziskovanja in spoznavanja šaljivega Kubo robotka so se podali najmlajši učenci. Ali veste, da je Kubo robotek super junak in lahko opravlja različne poklice? Lahko je gasilec, zdravnik, učitelj ali pa samo robot, vedno bo mlade navdušil pri učenju prvih korakov programiranja. S pripovedovanjem lastne zgodbe širi svojo domišljijo in ustvarja nove programske zgodbe. Kubo je res poučen car!

Otroci druge triade so svoje prste razgibavali s sestavljanjem vedno priljubljenih lego kock s kompleti Lego WeDo. Lego WeDo je preprosto, a odlično orodje za učenje programiranja in razvijanje računalniškega mišljenja, hkrati pa

Foto: arhiv Podjetniškega Inkubatorja Kočevje

že pri najmlajših spodbuja veščine za poklice prihodnosti. Z izvedbo delavnice smo spodbudili njihovo ustvarjalnost ter jih prek enostavne lego robotike navdušili za programiranje. Programiranje je veščina, ki je v 21. stoletju cenjena in iskana. Že v bližnji prihodnosti bo pomanjkanje znanja računalniškega jezika predstavljalo takšen izziv, kot ga danes predstavlja problem nepismenosti.

Najstarejši osnovnošolci pa so sodelovali na delavnici Mladi mladim o srednješolskih izobraževalnih programih. Kar šest dijakov višjih letnikov različnih programov je nizalo svoje izkušnje

učencem, ki se odločajo za vpis na srednjo šolo. Iz ust in čustvenih doživetij dijakov v srednji šoli so pridobili pomembne informacije, ki bodo zagotovo vplivale na pravilno odločitev osnovnošolcev. Gostili smo dijake, ki se izobražujejo za poklic elektrotehnik, strojni tehnik, gimnazijski maturant splošne in tehniške gimnazije in lesarski tehnik (program 3+2).

Spregovorili so o dobrih in slabih trenutkih pri prehodu iz osnovne v srednjo šolo. Spregovorili so o različnih zahtevnostnih nivojih programov in o tem, koliko časa dnevno namenjajo učenju in aktivnemu delu za šolo doma.

Spregovorili so tudi o učiteljih - o tistih priljubljenih in manj priljubljenih. Spregovorili so o avtobusnih prevozihih v šolo in iz nje ter o prednosti bivanja v dijaškem domu. Vsi pa so bili enotnega mnenja. Uspešen si lahko le, če živiš bližnjo prihodnost in trenutne interese. Pomembno je, da svoje interese nadgrajuješ. S hobiem, športom, igranjem trobente, z druženjem na 'Gimkotih' (zabava gimnazijskih dijakov), s prostovoljnim delom ... Pomembno je, da kot mladostnik svoje potenciale odkrivaš ves čas. Karierno pot si načrtaj po korakih in jo uresničuj!

Maja Rupnik

Tridnevje pri ITS–Greta

Prvi teden po zimskih počitnicah je pouk na naši šoli potekal malo drugače. Od 2. do 4. marca smo izvedli tridnevje. Dijaki 2. letnika, ki obiskujemo ITS–Greta, smo te tri dni preživeli v šoli, a kljub temu ni bilo nič manj pestro in zanimivo. Prvi dan smo začeli z uvodno uro, pri kateri nam je profesorica Tanja Masterl predstavila urnik. Nato smo odšli v računalnico, kjer smo spoznali aplikacijo PIXTON. Namenjena je izdelovanju stripov, to pa je bila tudi naša glavna naloga, ki bo tudi ocenjena. Prvi dan smo naredili poskusni strip na poljubno temo. Ker smo bili pridni in nam je ostalo še nekaj časa, smo pogledali film *The Secret Life of Bees*, s čimer smo tudi zaključili prvi dan.

Naslednje jutro smo se spet zbrali v računalnici. Četrtekova naloga je bila izdelovanje stripa na temo, ki smo jo obravnavali skozi šolsko leto pri ITS (onesnaževanje okolja, ris, medved, virtualna voda, invazivke, mokrišča ...). Midve sva si izbrali strip na temo divjih odlagališč. Tako je hitro minil tudi drugi dan in malo utrujeni smo se odpravili domov. Petkovo jutro pa se je začelo sladko. Profesorica Karin Kočevar nam je namreč pripravila tradicionalni domači zajtrk. Spekla nam je dve vrsti domačega kruha, prinesla različne vrste medu (iz domačega okolja) in maslo ter nam skuhalo odlično belo kavo. Ko smo se najedli, smo odšli v šolski laboratorij, kjer smo

Tradicionalni slovenski zajtrk.
Foto: arhiv GSŠ Kočevje

s pomočjo fehlinga preverjali, ali med (pa tudi piškoti, sladkor, jabolka ...) vsebuje glukozo. Po opravljenem delu smo odšli v učilnico, kjer je sledilo predavanje čebelarja iz čebelarstva MA-JA. Izvedeli smo veliko novega, svoje znanje pa smo uporabili pri izdelavi kvizov. Nazadnje smo se tudi sami poskusili kot ocenjevalci medu. Na voljo smo imeli pet različnih vzorcev medu, pri katerih smo preverjali okus, vonj, barvo in teksturo. Med dijaki ITS–Greta je najbolj priljubljen lipov med, najmanj pa kostanjev. Tako smo polni novega znanja in novih izkušenj končali tridnevje, ki pa nam bo še dolgo ostalo v spominu.

Maja Levstek in Eneja Pirc

Mizar pri svojem delu uporablja računalniško voden stroj

Računalniško vodene stroje (CNC-stroje) danes srečamo v večini lesarskih podjetij in tudi v manjših obrtnih delavnicah. Upravljalcev oz. operaterjev teh strojev pa je zelo malo, kar dokazujejo tudi stalne objave prostih delovnih mest na Zavodu za zaposlovanje.

Tudi v šolski lesarski delavnici GSŠ Kočevje imamo CNC-stroj, s katerim lahko rezkamo, vrtamo in žagamo les ter lesna tvoriva. Znanje o upravljanju tega stroja naši dijaki mizarji pridobivajo pri dveh strokovnih predmetih, ki jih je šola uvrstila v predmetnik po lastnem izboru, saj so potrebe na trgu delovne sile po teh znanjih zelo velike. To sta: računalništvo v stroki (RVS) in CNC-tehnologija v lesarstvu (CNC).

Pri predmetu RVS dijaki s pomočjo računalniškega programa Zwcad rišejo pohištvene izdelke, med drugim tudi izdelke, ki jih potem lahko naredijo na CNC-stroju. Računalniško risbo dijaki prenesejo na računalnik, ki upravlja CNC-stroj, risbo pa lahko še dodela in jo prilagodi obdelavi na stroju. Dijak, ki upravlja CNC-stroj, se nauči celoten postopek dela na njem. Najprej določi velikost obdelovanca, sledita izbor rezila in določitev njegovih parametrov (dimenzije, število vrtljajev, pot rezila ...), v naslednjem koraku pa določi, ali bo rezilo opravilo obrez, rezkanje, vrtanje ali poglobitev površine.

Prednost CNC-stroja je, da lahko upravljavec zaporedoma obdeluje z več različnimi rezili, na primer najprej obreže, potem pa

Dijaka mizarja delata s CNC-strojem. • Foto: arhiv GSŠ Kočevje

rezka utor. Treba je nastaviti še vakuumsko mizo, ki trdno vpne enega ali več obdelovancev, nato sledi še pritisk na start in stroj izvede zahtevano operacijo, ki jo lahko poljubno ponavlja. Dijaki na CNC-stroju izdelujejo različne napise, lesene ure, servisne deske in druge izdelke. V zaključnem letniku je CNC-stroj sestavni del pri izdelavi zaključnega izdelka.

Nekateri dijaki mizarji so pridobljeno šolsko znanje uporabili pri pridobitvi nacionalne poklicne kvalifikacije operater/operaterka na CNC-stroju. Mizar s certifikatom o NPK je na trgu delovne sile zelo konkurenčen in brez težav dobi zaposlitev.

Janko Marinč in Andrej Palman

Sitomat

Velika izbira promocijskega tekstila

Kakovostno vezenje in tisk po vaši izbiri

Tisk na skodelice po vaših željah.

Štampiljke v različnih velikostih, oblikah in barvah.

Več informacij na 041 639 088 ali

www.sitomat.si

SITOMAT d.o.o., Breg pri Kočevju 9, 1332 Stara Cerkev

Svetovni dan Downovega sindroma na OŠ Ljuba Šercerja

V ponedeljek, 21. 3. 2022, smo na povabilo Društva za kakovostnejše življenje ljudi z Downovim sindromom na OŠ Ljuba Šercerja obeležili svetovni dan tega sindroma.

Da bi bil dan čim bolj pester in barven, smo k sodelovanju povabili otroke iz sosednjega Vrtca Kočevje - enote Kekec, učence 1. razreda Osnovne šole Zbora odposlancev ter 4. in 8. razred OŠ Ob Rinži. Z nekaterimi od njih smo se zbrali na dvorišču šole, si oblekli modre majice ter razdelili modre balone. Vsi sodelujoči smo že pred 21. marcem v svojih vzgojno-izobraževalnih institucijah ozaveščali o pomenu dneva Downovega sindroma.

Profesorica defektologije z naše šole je otrokom 8. razreda OŠ Ob

Rinži spregovorila o Downovem sindromu, kako do tega pride oz. kakšne posebnosti je mogoče zaznati pri teh osebah, kako se razvijajo, kako se učijo in na katerih področjih so lahko tudi oni zelo uspešni.

Otroci z Downovim sindromom imajo tipične skupne značilnosti, so pa med njimi velike razlike. Te opazimo pri njihovem značaju, telesnih in duševnih sposobnostih ter individualnih in osebnostnih lastnostih. Zanje je značilen specifičen način vedenja in potrebujejo ustrezno spremljajočo podporo. V znak razumevanja in podpore osebam z Downovim sindromom smo na ta dan obuli dve različni nogavici. Tako smo sprejeli 'nogavični izziv', s katerim smo poskušali

Foto: arhiv OŠ Ljuba Šercerja

slikovito prikazati, kako različne so osebe z omenjenim sindromom med seboj.

Na ta dan smo se ob 10.21 odpravili na sprehod po našem mestu. Ob istem času je sprehod kot znak podpore osebam z Downovim sindromom potekal po 21 večjih mestih Slovenije. Sprehodili smo se do mestne ploščadi in pot nadaljevali mimo Knjižnice

Kočevje ter Športne dvorane Kočevje. Druženje smo zaključili na nogometnem igrišču v Gaju, kjer smo simbolično v nebo spustili tri modre balone. O čudovito preživetem dopoldnevu je nastal kratek posnetek, ki si ga lahko ogledata na spletni strani naše šole.

Vsi zaposleni in učenci OŠ Ljuba Šercerja si prizadevamo, da bi tovrstna akcija postala prepoznavna tudi v našem širšem okolju. Z dogodki, kot so ozaveščanje javnosti in skupno obeležje omenjenega dneva, želimo omogočiti vsakemu posamezniku, da spozna to skupino ljudi, njihove potrebe in posebnosti ter načine vključevanja v družbo.

Marijana Šarić in Aleksandra Kocjan Malnar

Lutka – moja prijateljica

21. marca smo obeležili svetovni dan lutk. Ravnanje z lutko je zelo pomembno za otroke in tudi vzgojitelje v vrtcu, saj prek nje spodbujamo kreativno izražanje, domišljijo in ustvarjalnost. Lutka nam je v pomoč pri oblikovanju socialnih veščin in vzpostavljanju večsmerne komunikacije tako z otroki kot tudi s starši, ima pa tudi poseben vpliv na otrokovo

razumevanje, zaznavo, govor, gibanje in na sodelovanje z okoljem. Prav tako pa je lutka lahko tudi v pomoč pri navajanju na samostojnost pri otrocih, saj ima posebno magično moč; zmore vse in je prav posebno sredstvo za motivacijo.

Prav posebno moč pa imajo tudi lutkovne predstave, saj vsebino teh otroci prenašajo v vsakdanje

življenje. Otroci se namreč močno poistovetijo z vsakim junakom posebej. Lutke pomagajo tudi pri reševanju težav, saj otroci svoje strahove, stiske in dvome raje zaupajo lutki kot realni osebi. Lahko rečemo, da so lutke terapevtsko sredstvo. Lutko lahko izdelamo iz različnega odpadnega materiala in sredstev, npr. iz zamaškov, blaga, lesa, volne,

papirja ... Pravzaprav pa je lutka lahko karkoli – glavnik, žlica, nogavica – saj z malo domišljije vse lahko spregovori in oživi. Izdelovanja lutk v vrtcu in igre z njimi se otroci izredno veselijo, saj te v prostor doprinesejo pozitivno vzdušje in nam ponujajo neskončno načinov igre, s katero si lahko popestrimo svoj vsakdan. **Tea Kocjan**

To smo čakali!

Z odpravo nekaterih omejitvenih ukrepov so šole zacvetele. Vrstijo se tekmovanje za tekmovanjem, dogodki za dogodkom. Tako smo po dolgih dveh letih na osnovni šoli Stara Cerkev zadnji torek v marcu znova izpeljali tradicionalno prireditev Pozdrav pomladi v živo. Z upoštevanjem vseh omejitev smo v polni šolski telovadnici podoživeli čase, ki smo jih že skoraj pozabili. Ob nežni spremljavi klavirja je prireditev tiho začela Tijana Panič z deklamacijo Dober dan, življenje. Celotno prireditev sta odlično povezovala Liza Rus in Tibor Briški. Prisluhnili smo pevskim zborom naše šole, ki so po dolgem premoru le zapeli skupaj. V zasanjanost so nas zapeljale flavtistke Lara Curl z glasbenima prijateljicama in violončelistka Sara Caserman Peteh, v radost in poskok pa nas je popeljal harmonikar Matej Kralj. Učenci od prvega do petega razreda so zaplesali. S točko Tuba Luba so se ob počasnejši glasbi zibali prvošolci, učenci drugega razreda so v ritmu

sambe prikazali osnovni korak tega brazilskega plesa, tretji razred se je predstavil s točko Freeze, kjer so morali plesalci pokazati dve nasprotujoči si gibanji. Peti razred je imel najtežje delo, saj so med plesom preklapljali med dvema ritmoma hip hopa in kubanskega čačaja. Zadnja točka prireditve je bila namenjena četrtošolcem. S popularno glasbo, modernimi gibi in energijo so na parket telovadnice privabili tudi preostale nastopajoče in tako nakazali prihod veselja, sreče in želje po drugačnem vsakdanu.

1. aprila smo učiteljice razrednega pouka s svojimi učenci imeli poučno in drugačno dopoldne. Z avtobusi smo se odpeljali v središče Ljubljane na lutkovno predstavo italijanske pisateljice z naslovom Moj dedek je češnjevo drevo. S profesionalno scenografijo, senčnimi lutkami in izšolanimi glasovi igralcev smo začutili tisto kulturno vzdušje, ki nam je zelo manjkalo. Večina učencev je prvič sedela v kulturni ustanovi in dobro je, da so se nau-

Foto: Jasmina Arko

čili gledališkega bontona. Zgodba predstave je večplastna. Najmlajši si jo bodo verjetno zapomnili po temni dvorani in sijaju reflektorjev, zabavnem in radovednem vnuku Toniju. Vsi gledalci smo videli in začutili močno in pristno ljubezen med različnimi generacijama. Med dedkom in vnučkom vse od njegovega rojstva dalje. Danes, ko vsi hitimo in nam kronično zmanjkuje minut, ali nas ločujejo oddaljeni kraji, ali slabi družinski odnosi, ki

nam kradejo tisto, za kar je vredno obstajati (za ljubezen), so take predstave zelo dobrodošle. Simbolika češnjevega drevesa nas je spremljala skozi celotno predstavo. Posadila ga babica in dedek ob rojstvu Tonijeve mamice Patricije. Deček raste ob drevesu, in ko življenje z dedkom mine, je drevo tisto, ki pomaga ohranjati spomine nanj. Med igro smo bili priča tradicionalnemu zapletu med javnim interesom in željo posameznika. Mestna oblast je želela podreti češnjevo drevo, ker ljudje, ki vsak dan hitijo v službe, potrebujejo hitro cesto. Toni s svojim protestom le doseže, da se župan omehča in pripravi načrt ceste, ki bo obšel dedkovo drevo. Torej češnja ostane in je ne posekajo tako kot v Čehovi drami. Radi imamo naravo in zanjo moramo skrbeti in z njo sobivati. Podatek, da na dan posekamo 2,5 milijona dreves, bi nas moral zbosti. Češnja je nesmrtna. Dedek je rekel Tončku: "Če te ima nekdo rad, nikoli ne umreš."

Jasmina Arko

Šola v naravi za nadarjene učence

Po dvoletnem premoru zaradi korone smo na OŠ Zbora odposlancev lahko ponovno organizirali ŠVN za nadarjene učence, ki je bila že peta po vrsti. 37 učencev od 5. do 9. razreda in trije učitelji spremljevalci smo se od petka do nedelje odpravili na morje, v CŠOD Breženka pri Piranu.

Različna starost učencev ter še bolj različni interesi in talenti zahtevajo, da vikend zapolnimo s paleto vsebin, kjer lahko vsak napreduje in čim več doživetega ponese s seboj v življenje. Glavni cilj tega vikenda pa ostaja, da se učenci povežejo v trdno celoto, ki bo znala sodelovati, si pomagati med seboj in bo aktivna tudi v nadaljevanju šolanja.

Že v petek nas je vreme pozitivno presenetilo, tako da smo v dveh skupinah lahko spoznavali obrežni in bibavični pas morja, življenje v njem, potipali meduzo ter izvedeli še mnogo zanimivega o biologiji. Druga skupina je športala, večina punc pa je odšla na sprehod proti Piranu. Pot pod klifi je res osupljiva. Do spanja smo igrali namizne družabne igre, peli in se spoznavali.

V soboto pa ena skupina na 'štrbunk', druga pa na 'pedoče na buzaro'. Štrbunk je igra, ki nas je zasvojila v prvem trenutku. Gre za metanje vrečk iz blaga, ki so napolnjene s 400 g koruze. Cilj je vrečko vreči na ploščo, oddaljeno približno 5 metrov. Eno točko dobiš

Foto: Peter Gradišar

za vrečko na plošči, 3 točke pa za zadetek v luknjo. V igri tekmujejo dve ekipi po parih, dokler se ne naredi razlika, ki smo jo določili na začetku. Enostavna, a super igra.

Pedoči na buzaro. Šli smo se čisto prave kuharje, pripravljali smo klapavice v omaki na belo ali pedoče na buzaro. Najprej smo dobili vse podatke o gojenju

školjk, o shranjevanju in gojiščih. Eden izmed zanimivih podatkov se nam je zdel, koliko vode prečrpa ena školjka v enem dnevu? Mi smo rekli, da od 3 do 15 litrov vode ... Pravi podatek pa je, da v enem dnevu prečrpa kar 120 litrov vode!

Nato smo prešli na pripravo. Ena

ekipa je čistila školjke, druga narezala česen, tretja pa peteršilj.

Recept: Na olivnem olju prepražimo česen, dodamo peteršilj, oboje zalijemo z belim vinom (alkohol izhlapi). Ko vse to zavre, dodamo školjke. Nikoli ne smejo biti prekrite s tekočino. Ko se školjke odprejo, jih posujemo z drobtinami in jih pustimo stati še nekaj minut.

Postrežemo še vroče in brez pribora. Polovička školjke je namreč naša žlička. Pa dober tek! Po tem receptu smo školjke pripravili tudi sami in res je nastala super jed, ki pa je tudi zelo hitro izginila.

Po kosilu pa na sprehod do Pirana pod klifi. Ogledali smo si vse glavne znamenitosti Pirana, slišali veliko zanimivega, nato pa po skupinah samostojno še preverili svoje znanje. Prosti čas je večina izkoristila za sladoled na Tartinijevem trgu. Po večerji je sledil še filmski večer in druženje ob namiznih igrah.

V soboto smo odšli v Piran, se vkrcali na ladjico, v pol ure vožnje spoznali ta del obale in prišli do Sečoveljskih solin. Tam so nam predstavili umetnost pridobivanja soli, soline pa smo si tudi ogledali. Skok nazaj na ladjo in za piko na i celotnemu vikendu smo videli še delfine!

Sodelovanje in vedenje vseh otrok je bilo na najvišjem nivoju, povezovanje med starejšimi in mlajšimi nad pričakovanji in vse to je naredilo ta naš konec tedna res poseben.

Peter Gradišar

SAB

Pogumni. Zanesljivi.

zagotovili bomo **finančno, energetska in prehransko** •
neodvisnost Slovenije

naša prioriteta bo **skrb za upokojece in mlade** •

rešitev krize v zdravstvu bo naša prednostna naloga •

zagotovili bomo **invalidske in vdovske pokojnine** •

pokojnine bomo zvišali na dostojno raven •

LOKALNO

umestitev **obvoznice okoli Kočevja** v državni prostorski •
načrt in izgradnja do leta 2026

razširiti dejavnost zdravstvenih storitev v **ZD Kočevje** •

rešitev **romske problematike** na državnem nivoju •

posodobitev žage in postavitev **sodobnega** •
lesnega predelovalnega centra

dokončanje **doma za ostarele v Osilnici** •

odstranitev mejne mreže na reki Kolpi •

ZLATKO FICKO
kandidat za poslanca

DNEVI BELE TEHNIKE

trgovina Merkur Kovinar Kočevje in Merkur Kovinar Ribnica

**PRALNI STROJ BEKO
WUE7636X0A**

- kapaciteta: 7 kg
- max. hitrost ožemanja 1200 obratov/min
- inverter motor
- časovni zamik vklopa
- globina: 49 cm
- garancija 5 let jamstva ob registraciji

369⁹⁹ €

**PRALNI STROJ BEKO
WUE6636XA**

- kapaciteta: 6 kg
- max. hitrost ožemanja 1200 obratov/min
- parna tehnologija
- inverter motor
- časovni zamik vklopa
- globina: 44 cm
- garancija 5 let jamstva ob registraciji

319⁹⁹ €

**SUŠILNI STROJ
GORENJE DE82**

- kapaciteta: 8 kg
- časovni zamik vklopa
- višina: 85 cm
- globina: 62,5 cm
- čas trajanja sušenja za cikel je 180 min
- poraba el. energije na cikel sušenja: 1,93 kWh
- glasnost: 65 db
- garancija 5 let jamstva ob registraciji

459⁹⁹ €

**ZAMRZOVALNA OMARA
BEKO RFNE448E45W**

- prostornina: 404 l
- širina: 70 cm
- višina: 191,2 cm
- samodejno odtajanje - NO FROST
- garancija 5 let jamstva ob registraciji

699⁹⁹ €

**BOSCH vgradni pomivalni stroj
SGV4HVS33E Serie 4**

- vgradni pomivalni stroj
- št. posebnih funkcij: 3 (Extra Dry, Half Load, SpeedPerfectPlus)
- samočistilni filter: 3-slojni valoviti sistem
- VarioFlex košare
- Vario Predal

579⁹⁹ €

**SUPER
CENE**

info@kovinar-trgovina.si

Belimed d.o.o., Taborska cesta 38 E, 1290 Grosuplje

Smo strokovnjaki za izdelavo pomivalnih strojev, sterilizatorjev, dezinfektorjev za uporabo v bolnišnicah, zdravstvenih klinikah, zdravstvenih domovih.

Že vrsto let beležimo rast.

V zadnjih 10 letih smo število zaposlenih povečali za 150. Obseg naročil se povečuje, zato bomo v letu 2022 v kolektiv sprejeli še 40 dodatnih sodelavcev.

Tako se bo število zaposlenih približalo 300.

Želite biti eden izmed njih? Sedaj imate izvrstno priložnost.

V kolektiv vabimo (m/ž):

- **za dopoldansko enoizmensko delo 6h-14h:**
 - Elektromonterje (ni terensko delo)
 - TIG Varilce (izkušene in začetnike)
 - Oblikovalce kovin
- **za 3-izmensko delo:**
 - Sodelavce za krivljenje pločevine

Več informacij na:

<https://belimed.lpages.co/zaposlovanje/>

Prijave sprejemamo na:

kadri@belimed.com

Belimed
Infection Control

A photograph of a light-colored car with its hood open, parked in a repair shop. A grey tool chest is visible in the foreground. In the background, another car is being worked on by a person, and a blue hydraulic lift is visible.

RENAULT E-TECH HIBRIDI

že za
169 € na mesec*
 5 let podaljšanega jamstva**
 8 let jamstva na baterijo

*Mesečni obrok velja za model Renault Clio evolution E-Tech 145 hibrid in začetno maloprodajno ceno 19.999 €, ki jo vsebuje redni popust v višini 500 €, ter dodatni Fleksi popust v višini 400 €, ki velja ob nakupu z Renault Financial Services. Informativni izračun je narejen na dan 22. 3. 2022. Informativni izračun za skupni znesek kredita v višini 6.088,33 € je narejen za dobo obdobja 48 mesecev in upošteva nespremenljivo obrestno mero 4,49 % in polog v višini 5.475,92 €. EOM je 5,80 % in se lahko spremeni, če se spremeni katerikoli element v izračunu. Kreditni jemalec vnaša kredit v 48 mesečnih obrokih v višini 169,90 € in z rednim povzračnim oblikom v višini 8.495,75 €. Skupna finančna obveznost, ki jo mora odplačati kreditni jemalec, brez vsakega vplačanega pologa, znaša 17.095,39 €, od tega znašata sovarevalna premija 197,36 € in strošek odobritve kredita 290,28 €. Fleksi akcija je pogojena s sklenitvijo obveznega in osnovnega kasko zavarovanja vozila za celotno dobo financiranja pri eni izmed slovenskih zavarovalnic. Kupca lahko ob koncu financiranja izkoristi možnost prodaje vozila koncesionarju, ki mu je prodal vozilo, po vnaprej določenih pogojih. Velja ob nakupu z Renault Financial Services. **Ob nakupu vozila z Renault Financial Services kupca prejme brezplačno podaljšano jamstvo (5 let ali 100.000 km, kar koli se zgodi prej). Navedena maloprodajna cena (MPC) je neobvezujoča priporočena cena in vključuje 22-odstotni DDV in DMV. Poraba pri merjenem ciklu: 4,1-5,2 l/100 km. Emisije CO₂: 93-118 g/km. Emisijska stopnja: EURO6D-FULL. Emisija NOx: 0,0023-0,0061 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Odljivkov dioksida (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzračenim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5}, ter dušikovih oksidov. Prizadejemo si pravico do napak. Več informacij ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija d. o. o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča
renault.si

že za
169 € na mesec*
5 let podaljšane jamstva**
8 let jamstva na baterijo

Renault priporoča Castrol

renault.si

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O. Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

Izbira energenta za ogrevanje

Problem cene energentov se vedno bolj odraža tudi na našem področju in bremeni gospodinjstvi proračun. Na srečo nimamo zemeljskega plina, poraba kurilnega olja se je močno zmanjšala, vse dražja pa je elektrika, brez katere ne more biti nihče. Ostajajo nam gozdovi, ki nam poleg kakovostnega lesa za tehnično uporabo ponujajo tudi preostanek za kurjavo. Les slabše kakovosti in lesni ostanki, ki nastajajo pri spravi in predelavi, so še vedno najcenejši energent kljub nekajodstotni podražitvi v zadnjem obdobju. Popolnoma zastoj pa je sončna energija in energija okolice.

Po podatkih ponudnikov je cena lesnih sekancev (z DDV) do 2 centa na kWh, drva, pripravljena doma, so do 3 cente na kWh, kupljena na paletah v trgovini dosega 5 centov na kWh. Najbolj so se podražili peleti, pri katerih je cena v razponu od 300 do 450 evrov na tono oziroma od 6 do 9 centov na kWh. Trenutna cena kurilnega olja je 13 c/kWh, elektrike pa od 12 do 16 c/kWh, odvisno od dobavitelja. Izstopa cena 42 c/kWh, medtem ko

je v Avstriji od 25 do 45 c/kWh.

Za povprečno hišo, ki porabi 2.000 litrov kurilnega olja, kar je po trenutnih cenah približno 2.600 €, bi bil strošek za ogrevanje s sekanci 400 do 500 €, za drva, pripravljena doma, do 800 €, kupljena drva v trgovini do 1.300 € ter za pelete 1.500 do 2.000 €. Strošek elektrike za toplotno črpalko zrak-voda bi bil od 700 do 1.100 € ter za geosondo od 400 do 500 €. Strošek elektrike pa je lahko bistveno nižji, če imamo lastno sončno elektrarno.

Izbira kurilne naprave na lesna goriva je sorazmerno enostavna, bolj pa moramo biti previdni pri izbiri toplotne črpalke. Z njimi lahko ogrevamo vse vrste objektov – od starih do novih. Izbira je mnogokrat nepravilna zaradi nepoznavanja njihovega delovanja in nepoznavanja lastnega ogrevalnega sistema. Poraba elektrike za toplotne črpalke je odvisna od objekta, medija (zrak, zemlja ali voda), njene učinkovitosti (koliko kWh toplote proizvede iz 1 kWh elektrike), krmiljenja, ogrevalnega sistema ... Upoštevati moramo, da

moč in učinkovitost toplotne črpalke padata z nižanjem temperature vira toplote. Posledica so previsoki

Foto: www.pixabay.com

računi za elektriko.

Da se temu izognemo, je bolje izbiro prepustiti projektantu ali izvajalcu, ki ima strokovni kader za to področje. Za nove hiše mora biti izdelan projekt strojnih instalacij z vsemi zahtevanimi izračuni in risbami, za obstoječe ogrevalne sisteme pa je treba opraviti pregled hiše, narediti izračun toplotnih izgub in moči grelnih teles ter toplotne črpalke, porabo elektrike

... Vedeti moramo, da poddimenzionirani sistemi ne zadoščajo, predimenzionirani pa niso stroškovno učinkoviti. Ta strošek je v primerjavi z višino investicije nizek in se povrne že v letu ali dveh. Če se odločamo samo po nekih ocenah, tvegamo, da bomo z ogrevanjem nezadovoljni, imeli pa bomo tudi visoke račune za čedalje dražjo elektriko.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da bomo imeli lahko stroške v gospodinjstvu minimalne, če se bomo odločali med sončno energijo in energijo okolice ter gorivi okoliških gozdov. S tem bomo poskrbeli tudi za manjše onesnaženje zraka, ki je še kako pomemben za naše zdravje.

In ne pozabimo: ZANAMCEM PUSTIMO ČISTO OKOLJE!

Vladimir Bizjak

Na svetovanje v Energetski svetovalni pisarni se lahko naročite po telefonu na številko 031/722-901, 041/681-669, po telefonu vložišča občine 01/893-82-28 ali prek spletne strani pisarne (<http://www.kocevje.ensvet.net>).

Naročnik: NSI

Andrej Janša
kandidat za poslanca

VERJAMEM N.Si

Odločno naprej!

KJE LAHKO IZVEŠ VEČ?
Facebook: Andrej Janša @AndJansa

VERJAMEM V TVOJ GLAS!

Zakaj kandidiram

Želim da presežemo razdvojenost in da vse politične akterje povežem za iskanje skupnih ciljev. Razmere v svetu se naglo spreminjajo in samo združeni jih bomo obvladali v dobro vseh.

Moje zaveze

Spodbujati k sodelovanju in narediti vse v moji moči za stalno izboljševanje pogojev za življenje vseh, predvsem pa temeljne celice: družine. Cenim poštenost, delavnost in pripadnost skupnosti.

Zakaj je to dobro za Kočevsko, Osilnico in Kostel

Kot je dejal sedanji župan Občine Kočevje: »država do sedaj Kočevski ni namenila opaznejše pozornosti«. Zato ti kraji potrebujejo aktivnega, mladega in prodornega poslanca.

Zakaj stranka Nova Slovenija

Ker je mlada ministrska ekipa v dveh letih v življenje premaknila več projektov, kot drugi desetletje prej. Strokovnost, energija, svežina razmišljanja in zmožnost ekipnega dela so naše dokazane lastnosti. Smo stranka dialoga in povezovanja.

Mnogi me že poznate

Osnovno šolo in Gimnazijo sem obiskoval v Kočevju, tu sem do zaposlitve v Ljubljani preživel svojo mladost, aktivno igral šah in košarko, sem univerzitetni diplomirani ekonomist, star 43 let, oče dveh otrok, z družino zadnjih 7 let živimo v Velikih Laščah, v Kočevje se dnevno vozim v službo v Slovenske državne gozdove. Med drugim me lahko pogosto opazite tudi pri jadraniu na Rudniškem jezeru.

Rižota z regratom

RECEPT

Sestavine:

- 300 g riža
- ena manjša čebula
- 3 žlice olivnega olja
- 1 dl belega vina
- dve veliki pesti očiščenega regrata
- 0,5 dl sladke smetane
- 40 g naribanega parmezana
- 30 g masla
- sol
- poper
- 800 ml zelenjavne osnove ali vode

Očiščen in opran regrat narežemo. Na olivnem olju podušimo čebulo. Dodamo riž in pražimo toliko, da postekleni. Zalijemo z belim vinom in počakamo, da vino izpari. Zalijemo z zajemalko zelenjavne osnove in ob stalnem mešanju in dodajanju zelenjavne osnove kuhamo riž približno 10 minut. Nato dodamo regrat, premešamo in začínimo s soljo in poprom. Ko je riž kuhan na zob, kozico odstavimo, dodamo parmezan in sladko smetano. Premešamo in razdelimo na krožnike.

Recept je pripravila Bojana Klepac

EKOLOŠKI OTOKI

Kotiček Komunale Kočevje

- V občini Kočevje je postavljenih kar **84 ekoloških otokov**.
- Namenjeni so zbiranju odpadnega **papirja in steklene embalaže**.
- Na **8 ekoloških otokih** so postavljeni **zbiralniki odpadne elektronske opreme**.
- Na **37 ekoloških otokih** so postavljeni **zbiralniki odpadnega jedilnega olja**.

Lokacije ekoloških otokov lahko najdete na spletnem zemljevidu na spletni strani Komunale Kočevje: <https://odpadki.komunala-kocevje.si/>

NA EKO OTOKE SODIJO LE PAPIR S PAPIRNO EMBALAŽO TER STEKLENA EMBALAŽA.

ŠKATLE RAZREŽITE ALI STISNITE.

ODPADKI SE NA EKO OTOKIH ODLGAJO V ZABOJNIKE IN NE POLEG NJIH! ODPADNO JEDILNO OLJE PRELIJTE V OLJNI ZBIRALNIK IN EMBALAŽO UPORABITE PONOVO ALI JO ZAVRZITE V USTREZEN ZABOJNIK - PLASTENKO V LASTEN ZABOJNIK ZA EMBALAŽO, STEKLEN KOZAREC V ZABOJNIK ZA STEKLENO EMBALAŽO.

NIKOLI NA EKO OTOK NE SODIJO:

- AVTOMOBILSKE GUME
- PLENICE IN DRUGI MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI
- TEKSTIL
- OKENSKO, AVTOMOBILSKO IN DRUGO STEKLO
- SIJALKE
- POHIŠTVO IN SEDEŽNE GARNITURE
- KOLESA IN DRUGA ŠPORTNA OPREMA
- VEJE, TRAVA IN OSTALI BIOLOŠKI ODPADKI

ODLAGANJE BIO ODPADKOV

Biološki odpadki se praviloma odlagajo v **kompostnik**.

Če nimate možnosti uporabe kompostnika in uporabljate **zabojsnik za biološke odpadke**, pa le-teh **NE ODLGAJTE V PLASTIČNIH VREČKAH**, saj to otežuje njihovo predelavo v kompost.

Odlaganju bioloških odpadkov so namenjene **biološko razgradljive vrečke**. Če jih nimate, pa **zavijte odpadke v časopisni papir** in narejeno bo dvojno dobro - odpadke boste primerno odvrgli, poleg tega pa boste ponovno uporabili odpadni papir.

POLICIJSKA POSTAJA KOČEVJE – OBVESTILO ZA OBČANE

VOŽNJA ELEKTRIČNIH SKIROJEV

S prihodom pomladi se bo v prometu povečala uporaba prevoznih sredstev, ki se uporabljajo predvsem v toplejših mesecih. Mednje spada tudi v zadnjem obdobju zelo priljubljeno prevozno sredstvo, to je električni skiro. Zato bi policisti radi opozorili na določila v zakonu, ki urejajo uporabo električnega skiroja. Električni skiro spada v skupino lahkih motornih vozil. Gre za vozilo na motorni pogon, katerega konstrukcijsko določena hitrost ne sme presegati hitrosti 25 km/h in ne sme biti širša od 80 cm. Uporaba električnih skirojev, katerih konstrukcijsko določena hitrost presega hitrost 25 km/h ali so širši od 80 cm, v cestnem prometu ni dovoljena. Električni skiro lahko vozi otrok od 12. do 14. leta starosti, ki ima pri sebi kolesarsko izkaznico in oseba, ki je starejša od 14 let. Starostni pogoj izpolni otrok oziroma oseba z nastopom koledarskega leta, v katerem dopolni predpisano starost. Glede uporabe oziroma vožnje električnih skirojev velja poudariti, da se jih sme voziti samo po zato določenih prometnih površnin. V Zakonu o pravilih cestnega prometa je določeno, da morajo vozniki električnega skiroja voziti po kolesarskem pasu, kolesarski stezi ali kolesarski poti. Kjer teh površin ni ali niso prevozne, smejo voziti ob desnem robu smernega vozišča ceste v naselju, kjer je največja dovoljena hitrost omejena na 50 km/h. Vozniki električnih skirojev morajo voziti drug za drugim, razen na kolesarski poti, če širina poti to omogoča. Med vožnjo je prepovedano voditi, vleči ali potiskati druga vozila, pustiti se vleči ali potiskati, prevažati druge osebe in prevažati predmete, ki ovirajo voznika pri vožnji. Pri vožnji električnega skiroja moramo imeti ponoči in ob zmanjšani vidljivosti na sprednji strani prižgan žaromet za osvetljevanje ceste, ki oddaja belo svetlobo, na zadnji strani pa pozicijsko svetilko, ki oddaja rdečo svetlobo in rdeč odsevnik. Na obeh straneh mora imeti nameščene tudi rumene ali oranžne bočne odsevnike. Električni skiro mora biti postavljen tako, da ne ovira prometa. Priporočamo tudi, da poskrbite, da se primerno zavaruje pred tatvino ali namernim poškodovanjem. Opozorili bi še na dve bistveni stvari, ki vplivata na varnost pri vožnji električnega skiroja. Voznik se mora pri vožnji vzdržati vseh ravnanj, ki bi zmanjševala njegovo slušno ali vidno zaznavanje oziroma možnost obvladovanja vozila (uporaba mobilnega telefona, slušalk ...). Prav tako pa mora imeti voznik električnega skiroja do dopolnjenega 18. leta starosti, na glavi pravilno nameščeno in pripeto zaščitno kolesarsko čelado. Seveda pa policisti toplo priporočamo uporabo zaščitne kolesarske čelade tudi osebam, ki so starejše od 18 let, saj s tem veliko naredimo za lastno varnost. Želimo vam srečno vožnjo!

Foto: www.pixabay.com

Marjan Ferko, vodja policijskega okoliša

NAŠA DEŽELA
dr. Aleksandre Pivec

Branko Simonovič

#ZaUpokojence

- ✓ Redno višanje vseh pokojnin.
- ✓ Ureditev pre nizkih vdovskih pokojnin.
- ✓ Uveljavitev zakona o dolgotrajni oskrbi.
- ✓ Pokojninska reforma- dostojne pokojnine za vse upokojence.
- ✓ Zdravstvena reforma- krajšanje čakalnih vrst.
- ✓ Nadaljevanje z gradnjo sodobnih domov za upokojence.

OGLASNO SPOROČILO

Naročnik oglasa je stranka Naša dežela dr. Aleksandre Pivec.

Rastem s knjigo

V Knjižnici Kočevje že vrsto let sodelujemo v nacionalnem projektu Rastem s knjigo, ki poteka pod okriljem Javne agencije za knjigo Republike Slovenije za vse sedmošolce v osnovnih šolah ter dijake prvih letnikov. Z njim želimo med drugim mlade spodbujati k branju, jih navdušiti za lepoto pisane besede, promovirati slovenske avtorje, jim približati splošno knjižnico in jih usposobiti za samostojne uporabnike knjižnic. V letošnjem šolskem letu so nas obiskali vsi sedmošolci iz OŠ Zbora odposlancev, OŠ Ob Rinži, OŠ Fara ter otroci iz šole s prilagojenim programom Ljubo Šercer. Na OŠ Stara Cerkev ter na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje smo projekt zaradi epidemioloških omejitev izvedli pri urah slovenščine.

Sodelujoči pri projektu vsako leto v dar dobijo knjigo slovenskega avtorja. Sedmošolci so prejeli knjigo Jaz sem Andrej vrhunskega ustvarjalca Vinka Möderndorferja, dijaki prvih letnikov pa odličen roman Nataše

Foto: arhiv Knjižnice Kočevje

Konc Lorenzutti Gremo mi v tri krasne. Po ogledu predstavitvenega videa, ki ga pripravijo na Javni agenciji za knjigo, je sledil pogovor o pomenu branja, predstavitev aktualnih trendov v knjižničarstvu doma in po svetu ter bogate zgodovine knjižničarstva na Kočevskem. Še posebno smo poudarili minulo 70. obletnico delovanja in si ob tej priložnosti ogledali razstavo v pritličju knjižnice. Udeleženci so se ob obisku seznanili tudi z osnovnimi knjižnično-informacijskimi znanji, kot je iskanje po spletnem knjižnem katalogu COBISS+, z uporabo e-knjig, Biblosa in Audibooka. Ob koncu pa smo se še sprehodili po knjižnici in si ogledali, kaj vse nam ponuja.

Špela Činkelj

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 76, april 2022 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevska.si** • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, matej.kosten@kocevska.si • Tisk: Tiskara Zagreb d. o. o., Radnička cesta 210, 10 000 Zagreb • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrnilo poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-07a52

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Matt Haig

Polnočna knjižnica

Hiša knjig, 2022

Včasih se vprašamo, kakšno bi bilo naše življenje, če bi se samo v enem določenem trenutku odločili drugače. Bi bilo katero od drugih, drugačnih življenj boljše?

Priložnost izvedeti potek svojega drugačnega življenja dobi 35-letna Nora Seed, nezadovoljna, depresivna ženska, ki jo izguba mačke dokončno potisne do roba in si poskusi vzeti življenje. Ugotovi pa, da tudi umreti ni lahko, ker namesto v onstranstvu pristane nekje med življenjem in smrtjo, v Polnočni knjižnici, kjer se prepolne police knjig vijejo v neskončnost. Vse te knjige vsebujejo življenjske zgodbe vsakega posameznika, zgodbe trenutnega ali izživetega življenja pa tudi zgodbe drugačnih življenj ČE BI ... Tudi zgodba nekoč opuščenega, drugačnega Norinega življenja je v teh knjigah in Nora se odloči in sprejme izziv, da bo zaživela neko drugo verzijo sebe in se posvetila plavanju, rokarski skupini in obnovila zvezo z bivšim. Vsakič, ko jo novo, drugačno življenje spet razočara, se Nora vrača v Polnočno knjižnico in nadaljuje iskanje popolne življenjske zgodbe (če taka sploh obstaja). Knjiga Polnočna knjižnica spodbuja k razmišljanju, osvetli vprašanja, kaj je v resnici popolno življenje, kaj nas resnično izpolnjuje in zakaj je vredno živeti. "Paradoks vulkanov je bil v tem, da so bili simboli uničenja, a tudi življenja. Ko se lava enkrat ohladi in strdi, se sčasoma spremeni v prst – v bogato, rodovitno prst."

Zbirka VELIKI UMI

Mladinska knjiga, 2022

Zbirka knjig Veliki umi zajema življenjske zgodbe in delovne poti velikih izumiteljev, znanstvenikov in inovatorjev, ilustrirane biografije so predstavljene na sodoben način, obogatene s številnimi posebnostmi in manj znanimi dejstvi.

DARWIN; Plovba okoli sveta in teorija evolucije
EINSTEIN; Čudak, genij in teorija relativnosti
FREUD; Znanstvenik in rojstvo psihoanalize
HAWKING; Neutrudni mislec in teorija vsega
TESLA; Vizionar, izumitelj in doba elektrike
Kakšen bi bil svet danes brez teh velikih umov?

Julien Wolff

Več kot igra

Skrivnost, 2021

Eden od načinov preživljanja prostega časa je šport, ko pa se posameznik odloči za profesionalno ukvarjanje, mora popolnoma spremeniti in prilagoditi življenjski stil. Želja po vrhunskih rezultatih ima lahko tudi temno plat, kot jo prikaže mladi nemški pisatelj v svoji knjigi Več kot igra. Glavni junak je najstnik, 15-letni košarkar Luka. Je talentiran in vztrajen, zato mu uspe priti na eno najbolj prestižnih mladinskih akademij. Toda to je samo prva stopnica, v ekipi se mora stalno dokazovati in biti najboljši, če želi redno igrati in uspeti. Strah pred neuspehom in vse manjša samozavest ga vse bolj hromita. Da bi postal močnejši in hitrejši, poseže po nedovoljenih sredstvih, anaboličnih in protibolečinskih tabletah. Te mu začasno res pomagajo do boljših športnih uspehov, a imajo tudi hude stranske posledice, tako fizične kot psihične. Ali se mu bo uspelo pobrati in kdo mu lahko pomaga?

Daniel Hora

Igra

Grlica, 2021

Strokovnjaki priporočajo, da otroci do petega leta ne bi preživljali pred zaslonom več kot 30 minut na dan, pozneje pa se zgornja meja konča z vsakodnevnimi 90 minutami. Res je, igra je pomemben del otroštva in odraščanja, toda ne sme postati edini cilj v življenju. To se je pripetilo petnajstletnemu Timu, glavnemu junaku romana Igra nemškega avtorja Daniela Hora. Tim je običajen najstnik, v šoli nima težav, z vrstniki se dobro razume in tudi doma ni posebnih težav. Zelo rad igra računalniške igre, toda vse se spremeni, ko odkrije odlično interaktivno igro Call of the Force. Ta ga popolnoma obsede, živi samo za to, da bo igral in postal najboljši. Zaradi nje sploh ne spi, zanemarija šolo in se ne odmakne od igralne konzole in interneta. Tudi dekle, glasbenica Helen, ga ne more odtrgati za dlje časa od te njegove obsedenosti. Ali bo le doumel, da potrebuje profesionalno pomoč, da se bo lahko vrnil v normalno življenje?

Utrinek

"Človek je premagal naravo prej, kot je naučil obvladati sebe."

(Albert Schweitzer)

Veseloigra

Smeh je pol zdravja, pravijo, a zna humor prevzeti tudi bolj resno noto. Še posebej v cenzuri, ko postaneta ironija in sarkazem sredstvi političnega udejstvovanja. Humor je cvetel tudi pod železno zaveso v vzhodni Evropi, kjer so bile priljubljene šale izmišljenega radia Erevan, armenske radijske postaje, ki so bili zasnovani kot kratki odgovori na preprosta vprašanja. Glas o šalah radia Erevan je segel tudi v naše kraje, politične šale pa so bile namenjene predvsem kritiziranju oblasti.

Poslušalec vpraša in radijski voditelj mu odgovori:

"Ali je kakšna razlika med kapitalizmom in komunizmom?"

"Načelno da. V kapitalizmu človek izkorišča človeka, v komunizmu je obratno."

In tudi:

"Ali je res, da je Ivan Ivanovič Ivanov osvojil avto na loteriji?"

"Načeloma je res. Ni bil sicer avto, ampak kolo, ni bilo novo, ampak staro, in ni ga dobil na loteriji, ampak so mu ga ukradli."

"Kaj je bilo prej? Kura ali jajce?"

"Prej je bilo vsega, tako kur kot jajc."

Politična satira se blaži s humorjem, a vseeno ohranja tematično noto:

"Tovariši, ali bo vojna?"

"Ne bo vojne, le tako velik napor do miru bo, da bodo mesta zravnanja z zemljo."

Zanimivosti

Prvo omembo osebnih dokumentov najdemo v Bibliji. V poglavju, napisanem okoli 450 pr. n. št, Nehemija prosi kralja za "pisma za namestnike onkraj reke, da me pustijo na drugo stran in da pridem v Judejo." Potni listi so bili pomemben del kitajske birokracije že v dinastiji Han pred dva tisoč leti in so vsebovali podatke o starosti in telesnih značilnostih. Angleški kralj Henrik V. je začel izdajati listine, s katerimi so podaniki dokazovali svojo identiteto na tujem. Najzgodnejšo omembo takšnih dokumentov najdemo leta 1414, pojem 'passport' prvič uporabijo leta 1540.

Razvoj železnice v 19. stoletju je povečal mobilnost prebivalstva, po letu 1850 pa so potovalni dokumenti postali pogostejši, zlasti na Nemškem. Prvi sodobni britanski potni list iz leta 1914 je bil narejen iz prepognjenega lista papirja, v dokumentu pa so bile zabeležene telesne značilnosti, kot so oblika nosu in velikost oči. Po prvi svetovni vojni je Liga narodov organizirala konferenco o potnih listih in carinskih postopkih, kjer so podali smernice za izdelavo potnih listov ter določili status poveljnih beguncev.

Kartične osebne izkaznice je na začetku 19. stoletja uvedel Napoleon, birokratsko domislico pa je za njim prevzel sultan Mahmud II., ki je v Otomanskem imperiju leta 1844 uvedel osebne dokumente. Leta 1938 so v Veliki Britaniji osebne izkaznice postale obvezne, kmalu so ji sledile tudi preostale evropske države. V poveljnih desetletjih so birokratsko navado ob osamosvojitvah prevzele tudi številne azijske države, po terorističnih napadih v New Yorku leta 2001 pa je veliko držav sprejelo nove zakone na tem področju, med njimi tudi obvezne biometrične podatke.

Arabski potovalni dokument, zapisan na papirusu, datiran dne 27. januarja 722.
Foto: Wikimedia Commons

Kočevska

Skok čez plot

Edinburg sedmih morij (Edinburgh of the Seven Seas) je eno najbolj izoliranih naselij na planetu. Leži sredi južnega Atlantskega oceana, na pol poti med najjužnejšo točko Afrike in Južno Ameriko. Pot iz Cape Towna v Južnoafriški republiki traja šest dni, a se ladja na osamljeni otok odpravi le nekajkrat na leto. Leži na otoku Tristan da Cunha, ki je del Britanskih čezmorskih ozemelj, med katere spadata še otoka Ascension in Sveta Helena, od katere je oddaljen več kot 2400 kilometrov.

Naselje je bilo ustanovljeno leta 1816, tisti čas pa ga je stražila britanska vojska, saj je na sosednji Sveti Heleni zaporno kazen preživel Napoleon. Poimenovan je po britanskem princu Alfredu, ki je otok obiskal leta 1867.

Tristan de Cunha je aktivni vulkanski otok, zaradi izbruha je leta 1961 celotna skupnost prebegnila v Anglijo, a so naselje obnovili dve leti pozneje. Skupnost 300 prebivalcev je zelo povezana in svoj kraj preprosto imenujejo le 'vas', med glavne gospodarske panoge pa spadajo ribolov, kmetijstvo ter tudi turizem, a je otok tako nedostopen, da britanska vlada obiskovalcem svetuje, naj pot načrtujejo vsaj leto dni vnaprej.

Foto: Wikimedia Commons